

T.C.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Anabilim Dalı
Sınıf Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans

**KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ EBEVEYNLERİNİN EĞİTİM
SİSTEMİNDEN BEKLENTİLERİ**

Ayşen AYDIN DOĞRUYOL
Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Behsat SAVAŞ

Burdur, 2019

T.C.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Anabilim Dalı
Sınıf Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans

**KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ EBEVEYNLERİNİN EĞİTİM
SİSTEMİNDEN BEKLENTİLERİ**

Ayşen AYDIN DOĞRUYOL
Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Dr. Öğretim Üyesi Behsat SAVAŞ

Burdur, 2019

**BURDUR MAKÜ EĞİTİM
BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU

M.A.K.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 21.03.2019 tarih ve 2019-279/4 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 16.04.2019 tarihinde tez savunma sınavı yapılan **Ayşen AYDIN DOĞRUYOL**'un "**Kaynaştırma Öğrencisi Ebeveynlerinin Eğitim Sisteminden Beklentileri**" konulu tez çalışması İlköğretim Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE (TEZ DANIŞMANI) : **Dr. Öğr. Üyesi. Behsat SAVAŞ**

ÜYE : **Prof. Dr. Fatma ÇELİK KAYAPINAR**

ÜYE : **Dr. Öğr. Üyesi. Ömer ÇELİKKOL**

ONAY

M.A.K.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve/..... sayılı kararı.

İMZA / MÜHÜR

BİLDİRİM

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu taahhüt edip, tezimin kaynak göstermek koşuluyla aşağıda belirttiğim şekilde fotokopi ile çoğaltılmasına izin veriyorum.

[X] Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

[] Tezim/Raporum sadece Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

[] Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Ayşen AYDIN DOĞRUYOL

Tarih

İmza

Kaynaştırma Öğrencisi Ebeveynlerinin Eğitim Sisteminden Beklentileri (Yüksek Lisans Tezi)

Ayşen AYDIN DOĞRUYOL

ÖZ

Araştırmanın amacı kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin eğitim sistemi hakkındaki düşüncelerini ve beklentilerini tespit etmektir. Araştırma Burdur ilindeki ilkokullarda eğitim gören 30 özel gereksinimli öğrencinin ebeveynleri ile yapılmıştır. Ebeveynlerin beklentileri nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile belirlenmiştir. Görüşme formundaki sorular uzman görüşü alınarak araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Soruların tümü açık uçlu olarak oluşturulmuştur. Sorulardan ilk dört tanesi çocuğın demografik özelliklerini belirlemeye yönelik olup, beş soru eğitim sistemi bileşenlerinden beklentileri, son soru ise genel görüş ve önerileri belirlemeye yöneliktir. Verilerin yorumlanmasında söylem analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçları ebeveynlerin verdiği cevaplarla ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Araştırma ile kaynaştırma eğitiminde alanında uzman kişilerin yer alması, şiddet, gurur incitici davranışların önlenmesi ve ulaşım sıkıntılarının çözülmesi sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma Eğitimi, Ebeveyn, Kaynaştırma Öğrencileri, Sınıf Öğretmeni

Sayfa Adedi : 70

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Behsat SAVAş

Disabled Parents Expectation About Children's Education

(Master Thesis)

Ayşen AYDIN DOĞRUYOL

ABSTRACT

This research was aimed to determine the thoughts and expectations of the parents mainstreaming students about educational system. The applied part of the investigation was carried out with the parents of thirty special students who were educated in primary schools in Burdur. The semi-structured interview technique which is one of the qualitative research method was used for learning parents' expectations. Interview questions were created by researcher herself by the help of taking expert opinion. All the questions in the interview form are open-ended. The first four questions of the interview form are aimed determining the demographic characteristics of the student, belonging five question is about the expectations from the components of the education system, and the last question is for gating general information about the opinions and suggestions of the parents. Discourse analysis method was used to interpret the data. The results of the study were detaily explained with the answers of the parents. With the research, it has been reached the findings of preventing the violence, indignity and resolving the transportation difficulties via taking place of the specialists in their field in the inclusive education.

Key Words: Inclusive Education, Parents, Inclusion Students, Elementary Teacher

Page Number: 70

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Behsat SAVAS

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca bana destek olan ve bana rehberlik eden, değerli danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Behsat SAVAS’a, beni sürekli destekleyip yüreklendiren aynı zamanda çalışmalarımı inceleyip olumlu katkılarda bulunan Dr. Öğretim Üyesi Uğur KILINÇ ve Dr. Öğretim Üyesi Olcay KILINÇ’ a teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca hayatımda her zaman yanımda oldukları için anneme, babama, kardeşime ve eşim Cihangir DOĞRUYOL’a sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum. Son olarak uygulama yaptığım okullardaki personele, velilere ve öğrencilere katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM.....	i
ÖZ.....	ii
ABSTRACT.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
KISALTMALAR.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	viii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi.....	3
1.2.1. Alt problemler.....	4
1.3. Araştırmanın Amacı.....	4
1.4. Araştırmanın Önemi.....	4
1.5. Sayıtlılar.....	5
1.6. Sınırlılıklar.....	5
1.7. Tanımlar.....	5
BÖLÜM II.....	7
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
2.1. Kuramsal Çerçeve.....	7
2.1.1. Özel eğitim.....	7
2.1.1.1. Türkiye’de özel eğitim.....	8
2.1.1.2. Dünya’da özel eğitim.....	9
2.1.2. Kaynaştırma Eğitimi.....	10
2.1.2.1. Kaynaştırma eğitimi neden önemlidir?.....	10
2.1.2.1.1. özel eğitimden yararlanan öğrenci açısından kaynaştırma.....	11
2.1.2.1.2. Normal öğrenciler açısından kaynaştırma.....	11
2.1.2.2. Kaynaştırma eğitiminin öğeleri.....	12
2.2. İlgili Araştırmalar.....	14
BÖLÜM III.....	20
YÖNTEM.....	20
3.1. Araştırmanın Modeli.....	20
3.2. Çalışma Grubu.....	20

3.3. Veri Toplama Araçları	20
3.4. Verilerin Analizi.....	21
BÖLÜM IV	25
BULGULAR VE YORUM.....	25
4.1. Araştırmada 1. alt problem olan; kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin sınıf öğretmeninden beklentileri.....	25
4.2. Araştırmada 2. alt problem olan; kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin okulda ya da sınıfında bulunan diğer öğrencilerden beklentileri	27
4.3. Araştırmada 3. alt problem olan; kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin okul yönetiminden beklentileri.....	29
4.4. Araştırmada 4. alt problem olan; kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin diğer velilerden beklentileri.....	31
4.5. Araştırmada 5. alt problem olan; kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin devletten beklentileri	33
4.6. Araştırmada 6. alt problem olan; kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin kaynaştırma eğitimi hakkındaki diğer beklentileri	35
BÖLÜM V.....	37
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	37
5.1. Sonuç ve Tartışma.....	37
5.1.1. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin sınıf öğretmeninden beklentileri.....	37
5.1.2. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin okulda ya da sınıfında bulunan diğer öğrencilerden beklentileri.....	38
5.1.3. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin okul yönetiminden beklentileri.....	38
5.1.4. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin diğer velilerden beklentileri.....	39
5.1.5. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin devletten beklentileri	39
5.1.6. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin kaynaştırma eğitimi hakkındaki diğer beklentileri.....	40
5.2. Öneriler.....	40
KAYNAKLAR.....	40
EKLER	47
EK-1	48
ÖZGEÇMİŞ	58

KISALTMALAR

BEP: Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

RAM: Rehberlik Araştırma Merkezi

STK: Sivil Toplum Kuruluşları

TABLOLAR DİZİNİ

<u>Tablolar</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 1 Kaynaştırma Öğrencisi Ebeveynlerinin Eğitim Durumları.....	22
Tablo 2 Kaynaştırma Öğrencisi Ebeveynlerinin Kaynaştırma Öğrencisine Yakınlık Düzeyleri.....	23
Tablo 3 Kaynaştırma Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Dağılımları.....	23
Tablo 4 Kaynaştırma Öğrencilerinin Eğitim Gördükleri Sınıf Düzeyleri.....	24
Tablo 5 Kaynaştırma Öğrencisi Ebeveynlerinin Sınıf Öğretmeninden Beklentileri.....	25
Tablo 6 Kaynaştırma Öğrencisi Ebeveynlerinin Normal öğrencilerden Beklentileri.....	28
Tablo 7 Okul Yönetiminden Beklentiler.....	29
Tablo 8 Diğer Velilerden Beklentiler.....	31
Tablo 9 Devletten Beklentiler.....	33

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Bireyi, standart bir kalıba sığdırmak zordur. Bireyler arası farklılıklar kaçınılmazdır. Toplum, fiziksel, duygusal, zihinsel, düşünsel, sosyal vb. özelliklere sahip bireylerden oluşur. Özel gereksinimli birey, genellikle bizden bağımsız, istemsiz bir yaşam sürdürmesiyle birlikte, sahip olduğu yetersizlikleri bir takım faktörlere bağlı olarak kendinden beklenen rollerin kısıtlanması veya yerine getirilememesi durumları ile karşılaşır. Yaşanan duruma sebep olan faktörler; yaş, cinsiyet, sosyal ve kültürel etkenler olarak sıralanabilir. Engelliler, özel gereksinimli bireyler olarak tanımlanabilir. Bu bireylerin çoğunluğunun eğitim konusunda da özel ihtiyaçları vardır (Demir ve Açar, 2010).

Her anne ve baba sağlıklı bir çocuğu olmasını ister. Ancak herhangi bir yetersizliğe sahip bir çocuğun dünyaya gelmesiyle ailelerde bazı sorunlar ortaya çıkabilir. Özel gereksinimli bir çocuğa sahip olmak oldukça stresli bir durumdur (Bilal ve Dağ, 2005).

Özel gereksinimli bireylerin ve ailelerinin birçok ihtiyacı vardır. Her ailenin gereksinimleri farklılık gösterebilir. Genel olarak bunlar; sevgi, ilgi, güven, sosyalleşme, bakım, günlük hayat gereksinimleri, eğlence, maddi destek ve eğitim olarak sıralanabilir.

Özel gereksinimli bireye eğitim imkânı sunulduğunda, bu durumdaki birey topluma kazandırılabilir ve faydalı birey haline gelebilir. Özel gereksinimli bireyin ihtiyaçları kapsamında gelişimlerini en üst düzeye çıkarmaları için uygun eğitim fırsatlarından yararlanmaları gerekmektedir (Kargın, 2004). Özel gereksinimli bireyler için en az kısıtlayıcı eğitim ortamını sağlayan kaynaştırma uygulaması, herhangi bir özür grubunda bulunan öğrenciye gerekli destek eğitim hizmetlerini sağlayarak normal sınıf içinde eğitim alma durumudur (Gözün ve Yıkılmış, 2004).

Özel gereksinimli öğrencinin, normal gelişim gösteren öğrencilerle aynı eğitim ortamlarında eğitilmesi olarak tanımlanan kaynaştırma eğitimi, hem özel gereksinimli

hem de normal gelişim gösteren öğrencilere faydalı olduğu savunulmaktadır. Özel gereksinimli ve normal gelişim gösteren öğrencilerin, birbirleri ile iletişim ve etkileşim kurlmaları sonucunda, akademik ve sosyal alanlarda gelişmeleri sağlanır. Ayrıca yaşamı boyunca sosyal hayata uyum sağlaması için olumlu davranışlar kazanması sağlanmış olur (Aral, 2005). Kaynaştırma eğitiminin amacı; özel eğitim ile yetersizlikten etkilenmiş öğrencinin gerek akademik becerileri gerekse sosyal becerilerini geliştirme, akranları ile etkileşimi artırma, sınıfta aktif olma ve sosyal kabulünü sağlama olarak sıralanabilir (Sucuoğlu, Kargın, 2006). Özel gereksinimli öğrenciler gerçek hayatta arkadaşlık kurma ve birlikte yaşama gibi becerileri deneyimler edinerek öğrenirler.

Normal öğrenciler ise kaynaştırma eğitimi uygulaması ile özel gereksinimli öğrencileri kabul ederek, onları anlamayı öğrenir. Bu uygulama ile aynı zamanda onları tanıma fırsatı sağlar. Onların yaşadığı zorlukları yakından öğrenme fırsatı bulurlar.

Özel eğitim gereksinimli çocukların özel sınıflarda ya da özel okullarda eğitim almaları geçmişte yaygınken son 45-50 yıldır kaynaştırma eğitimi yaygındır. Ülkemizde kaynaştırma eğitimi kavramı 1986 yılından itibaren kullanılırken, kaynaştırma eğitimi uygulaması ise ilk kez 1962 yılında gerçekleştirilmiştir. “Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği” kaynaştırma eğitim uygulamalarını “özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmi ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamaları” şeklinde açıklamaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2006).

Kaynaştırma eğitimi çocuk sosyal ve duygusal olarak hazır bulunduğu zaman başlatılır. Kaynaştırma eğitiminde sınıf öğretmeni ve özel eğitim öğretmeni işbirliği içinde; normal ve özel gereksinimli öğrencilerin birlikte eğitim almalarını sağlayarak, aralarındaki etkileşimi destekleyecek şekilde programlar düzenlemelidirler. Bireysel düzenleme ile sadece öğrencinin bireysel ihtiyaçları üzerinde durulur, verilecek olan eğitim Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) ile sınırlıdır ve bu da, çocukta geliştirilmesi düşünülen becerilere ilişkin amaçların belirlenmesini ve yürütülmesini işaret eden bir planlamadır. BEP’teki amaç çocuğun fiziksel, duygusal, sosyal ve zihinsel olarak gelişim özelliklerinin belirlenmesi ve bu özelliklere uygun eğitim programı düzenlenmesidir. Çuhadar (2006), BEP ‘in aşamalarını, belirleme,

değerlendirme, yerleştirme, öğretim programını uygulama ve program değerlendirme aşamaları şeklinde belirtmiştir.

Kaynaştırma eğitimi, eğitimde bireysel farklılıkları temele alan bir uygulamadır. Yapılan uygulama ile eğitim ortamındaki bütün öğrencilerin kendilerini değerli hissetmeleri sağlanır. Özel gereksinimli bireyler de eğitim hakkına sahiptir. Bu öğrencilerin eğitiminde gereksinimler göz önünde bulundurulmalıdır. Özel gereksinimli öğrenciye normal öğrenciden farklı olarak gelişimi doğrultusunda ve sahip oldukları özellikler dikkate alınarak eğitim verilmelidir (Metin, 1997). Eğer özel gereksinimli öğrenciler sınıflarında sınıf öğretmeni ve normal arkadaşları tarafından kabul ediliyorsa, işte o zaman kaynaştırmadan söz edilebilir (Batu, 2008).

Kaynaştırma eğitiminde başarının sağlanması birçok değişkene bağlıdır. Bu değişkenler içinde kaynaştırma öğrencileri, öğretmenler, yöneticiler, aileler ve normal öğrenciler bulunmaktadır (Kırcaali İftar, 1998). Başarılı bir kaynaştırma eğitimi için diğer önemli madde ise tüm öğrenciler için eğitimde fayda sağlayacak şekilde sınıfların düzenlenmesidir. Sınıf öğretmeni, olumlu tutumlara sahip olmalı ve bununla birlikte programı, fiziksel çevreyi ve öğretim yöntem ve tekniklerini öğrenciye uygun şekilde düzenlemelidir. Ayrıca sınıf yönetiminde de gerekli becerilere sahip olmalıdır (Sucuoğlu ve Kargın, 2006).

Kaynaştırma eğitimi uygulamalarındaki önemli konular arasında sınıf düzeni ve öğretim yöntemleri sayılabilir. Öğretmen, sınıftaki özel gereksinimli öğrencilerin fiziksel özelliklerine, ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarına uygun olarak sınıfın fiziksel düzenini sağlamalıdır. Alınacak bu ve benzeri önlemlerle kaynaştırma başarıya ulaşabilir.

Kaynaştırma eğitiminde iş birliği de başarı için oldukça önemlidir. Kaynaştırma eğitiminde öğretmen, ebeveynler ve okul idaresinin işbirliği önemlidir. Böylece kaynaştırma eğitiminde istenen hedeflere ulaşılmış olur (Öncül, 2003). Bu durumun her bireye eğitim hakkının verilmesinin kanıtı olduğu ileri sürülebilir.

1.2. Problem Cümlesi

Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin eğitim sisteminden beklentileri nelerdir?

1.2.1. Alt problemler. Bu çalışmada aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

1. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin sınıf öğretmeninden beklentileri nelerdir?
2. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin diğer öğrencilerden beklentileri nelerdir?
3. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin okul yönetiminden beklentileri nelerdir?
4. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin diğer velilerden beklentileri nelerdir?
5. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin devletten beklentileri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin eğitim sisteminden beklentilerini ve düşüncelerini çok yönlü olarak ortaya koymak amaçlanmaktadır. Ebeveynlerin beklentilerinin belirlenmesi, eğitim paydaşlarına dönüt sağlayacaktır. Son olarak, kaynaştırma sınıflarındaki öğretim hizmetinin niteliğinin artmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin eğitim sisteminden beklentileri ile ilgili görüşlerinin alınması ile ilkokullarda da uygulanan kaynaştırma eğitimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

İnsanlar farklı olmalarından dolayı değişik özelliklere sahiptir. Bireyde eğitim aracılığı ile davranış değişikliği meydana getirilmesi ve bireysel gelişimin sağlanması için fırsat sunulmalıdır. Kaynaştırma eğitimi; farklı engellere sahip öğrencilerin normal öğrencilerle beraber aynı ortamda eğitim görmelerine yönelik hazırlanan bir programdır. Başarılı bir kaynaştırma eğitiminin olması için eğitim ortamında bazı önemli ölçütlerin sağlanması gerekir. Bunlardan en önemlisi ise aile tarafından öğrencideki mevcut durumun kabullenilmesidir. Aile öğrencinin durumunu kabul ettiğinde ve öğrencinin bu konudaki eğitimi için istekli olduğunda aile ile kolayca işbirliği yapılabilir. Böylece kaynaştırma için önemli bir adım atılmış olur. Sonrasında ise öğretmen ve diğer eğitim öğeleri işlemeye başlar. Öğretmen, her bireyin eğitim hakkına sahip olduğunu bilmesi, kaynaştırmanın özel gereksinimli öğrencilerin temel

hakkı olduğuna inanması ve gereklilikleri yerine getirmesi beklenir. Böylece kaynaştırma eğitiminde başarının temel ögesi işlerlik kazanmış olur.

Kaynaştırma uygulamasında yer alan paydaşların; kaynaştırma eğitiminde oluşabilecek sorunları gidermede gerekli çabayı göstermeli, diğerleriyle işbirliği yapmaya hazır olmalıdır. Kaynaştırma uygulaması hakkında bilgi ve yeterliliğe sahip olma ve özel gereksinimli öğrencinin normal sınıfa tam olarak kabul edilmesinin sağlanması da kaynaştırmanın başarılı olması için büyük önem taşımaktadır. Başarılı bir kaynaştırma eğitiminde sınıf öğretmeni; sınıf içinde her şartta, özel gereksinimli öğrencilerin normal öğrencilerle birlikte bulunduğu sınıf ortamına uyum sağlamasında arabuluculuk görevi üstlenmelidir (Dönmez, Avcı, Aslan, 1997).

1.5. Sayıtlar

1. Görüşü alınan velilerin araştırma sorularına içten cevap verdikleri,
2. Araştırma sorularına cevap veren velilerin birbirlerinden etkilenmediği kabul edilmiştir.

1.6. Sınırlılıklar

1. Araştırma Burdur il merkezindeki ilkokullarda kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin ebeveynlerinin görüşleri,
2. Araştırma 2017-2018 Öğretim Yılı,
3. Araştırma ulaşılan kaynak ve kurumlar ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Kaynaştırma; özel eğitim gerektiren bireylerin, yetersizliği olmayan akranları ile birlikte eğitim ve öğretimlerini resmî ve özel okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan destek eğitim hizmetlerinin sağlandığı özel eğitim uygulamalarını ifade eder (MEB, 2006).

Kaynaştırma yoluyla eğitim; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en üst

düzeyde sağlamak amacıyla ve bu bireylere destek eğitim hizmetleri de sunularak akranlarıyla birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak verilen eğitimidir (MEB, 2018).

Özel eğitim; bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranları ile arasında anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitimi ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilmiş eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir (MEB, 2018).

Özel eğitim gerektiren birey; bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren birey olarak tanımlanır (MEB, 2018).

Tutum; bireyin insanlar, olaylar ve cansız varlıklar karşısında takındığı davranış biçimi (Türk Dil Kurumu [TDK], 2009).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde araştırma ile ilgili literatür bilgisi incelenerek araştırmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmuştur.

2.1.1. Özel eğitim. Özel eğitim; bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranları ile arasında anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitimi ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilmiş eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir. Özel eğitim gerektiren birey; 573 sayılı Özel Eğitim Hakkındaki Kanun Hükmündeki Kararname’de, “bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren birey” olarak tanımlanmıştır (MEB, 2018). Özel eğitim ihtiyacı olan çocukların belirlenmesinde yetersizlik, engel, zedelenme gibi kavramlar kullanılır. Bir işi yapma konusunda yeterli olmama durumuna yetersizlik denir. Zedelenme ise; bireyin, doğumdan önceki, doğum sırasında ve doğduktan sonra oluşan bazı nedenlere bağlı olarak, vücudunda eksikliğin olması, organlarının işlevinin düzgün olmaması ve organların görevlerini yapamaması durumudur (Ataman, 2009).

Toplumda bazı özellikler yönünden çoğunluktan farklı olmak zor bir durumdur. Farklı olan bireyler kendilerini toplumun bir parçası olarak görmez, çünkü o kendini çoğunluktan farklı hisseder ve çoğunlukla aynı ortama ait olduğunu düşünmez. Bu nedenle eğitim ortamında bu bireyler için değişiklikler yapılmalıdır. Bu değişiklikleri yaparken bireyin farklılığının hangi yönde olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Böylece onlar için kaliteli bir eğitim ortamı sağlanabilir. Farklılıkları göz ardı edip bütün bireylere aynı eğitim verilerek başarı elde edilemez. Bireyler; zihinsel, bedensel ve kişisel özellikleri yönünden birbirinden farklılık gösterir. Bazı bireylerin karşılaştıkları engeller vardır. Bu bireyler görme engelli, işitme engelli, bedensel

engelli, zihinsel engelli olabilir. Bu bireylerin eğitiminin ise diğer bireylerden farklı olması gereklidir. Bu da özel eğitim olgusunu ortaya çıkarır. Zedelenme ve yetersizliğin engel yaratmaması için, özel gereksinimli birey için gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılması ve ortak çevrenin özel gereksinimi olan bireyler için uygun ortama dönüştürülmesi önemlidir (Cavkaytar ve Diken, 2007).

Özel gereksinimi olan bireylerin özellik ve gereksinimleri birbirlerinden ayrılmaktadır. Her bireyin olduğu kadar özel gereksinimli bireylerin de eğitim hakkı vardır. Bu da eğitimde fırsat eşitliği ilkesinin gereğidir. Fırsat eşitliği ile birlikte özel gereksinimli bireylere özel eğitim hizmetleri verilir (Kırcaali İftar, 1998).

2.1.1.1. Türkiye’de özel eğitim. Türkiye’de özel eğitim hizmetlerine örgün eğitim sistemi içinde yer verilmesi 1889 yılında İstanbul Ticaret Mektebi bünyesinde işitme engelli çocuklar için bir okulun açılması ile olmuştur. Sonrasında bu okula görme engelliler için bir bölüm eklenmiştir, böylece özel eğitim alanında ilk bilinçli ve sistemli eğitime başlanmıştır. Buna rağmen bu okul 30 yıllık eğitimden sonra kapatılmıştır. Sonrasında uzun bir süre bu konuda bir ilerleme olmamıştır (Akçamete, 1998).

1950 yılında ilk Sivil Toplum Kuruluşu (STK) olarak Altı Nokta Körler Derneği kurulmuştur. 1955 yılında Ankara’da ilk Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM) açılmıştır. 1961 Anayasası’nda özel eğitim gerektiren çocukların hakları güvence altına alınmıştır. 1739 sayılı 1973 yılında kabul edilen Milli Eğitim Temel Kanunu’nda “Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.” ifadesi yer almıştır.

1980 yılında Özel Eğitim Şube Müdürlüğü kurulmuştur. 1983 yılında 2916 sayılı "Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu" çıkarılmıştır. Bu Kanunla birlikte o zamanlarda özel eğitim uygulamalarına yön verilmiştir. Bu kanunun beraberinde "Özel Okullar Yönetmeliği", "Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği", "Eğitilebilir Çocuklar İş Okulu Yönetmeliği" gibi yönetmelikler de yayımlanmıştır (Akçamete, 1998).

30.05.1997 tarihinde çıkan 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile özel gereksinimli bireyler için kanunda düzenleme yapılmıştır. 2000 yılında yürürlüğe

giren Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde özel gereksinimli bireyler için yapılacak özel eğitim ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır (Sucuoğlu ve Kargın, 2006). 2019 yılında Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı'nın yaptığı son düzenleme ile çocuklara verilen raporlarda engelli kelimesi kaldırılmıştır. Bu kelime yerine “özel gereksinimli” ifadesi yer alacağı belirtilmiştir. Aynı yönetmelikle birlikte “ağır özürlü” ifadesi de kaldırılmıştır.

Özel eğitim, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin;

- 1) Toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir vatandaş olarak yetişmelerini,
- 2) Toplum içinde bağımsız yaşamaları ve kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmelerine yönelik temel yaşam becerileri geliştirmelerini,
- 3) Uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç-gereç kullanarak; eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmalarını amaçlar (MEB, 2018).

573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de Türk Millî Eğitiminin genel amaçları doğrultusunda özel eğitimin temel ilkelerine yer verilmiştir.

2.1.1.2. Dünya’da özel eğitim. Dünya’da özel eğitim ile ilgili çalışmalara 18. yüzyıla kadar rastlanmamıştır. Başlangıçta Fransa’da 1760’ta işitme engelliler için bir okul açılmıştır. ABD’de ise 18.yüzyılın başlarında özel gereksinimli çocuklara özel, okul ve yatılı kurumlar açılmıştır. Bu çocuklara 19. yüzyılın normal okullar bünyesinde özel sınıflar açılmıştır. Aynı yüzyılda özel gereksinimli çocukların eğitiminde halk devreye girmiş ve halk ile çalışmalar yapılmıştır. 1950’li yıllarda ise özel gereksinimli bireylerin eğitimi için açılan ömür boyu bakım sunan yatılı okullar kapatılmıştır.

En önemli gelişme ABD’de olmuştur. Bu gelişme PL 94-142 sayılı özel gereksinimli çocuklar için eğitim yasası, 1977’de yürürlüğe girmiştir. Böylece her çocuğun eğitim hakkı olduğu, özel eğitimin yaygın bir şekilde olması üzerinde durulmuştur (Cavkaytar

ve Diken, 2007). İngiltere’de 1994 yılında Özel Eğitim Uygulama Kılavuzu yürürlüğe girmiş. Böylece özel gereksinimli çocukların eğitimi için düzenlemeler yapılmıştır.

2.1.2. Kaynaştırma eğitimi. Çoğu öğrenci farklı bir birey olmalarından dolayı öğrenmede farklılıklara sahiptir. Herkesin yeterliği ve yetersizliği farklıdır. Ülkemizde beş engel grubundaki bireylere özel eğitim okullarında eğitim verilmektedir. Bu okullardaki özel gereksinimli çocukları ve gençleri görme, işitme, ortopedik, zihinsel engelliler, uzun süreli hastalar olarak sınıflandırabiliriz. Tüm engel gruplarındaki çocuklardan durumu uygun olanlar normal okullarda kaynaştırma eğitimine alınmakta, özel eğitim sınıfları ve destek eğitimi yoluyla eğitim hizmetlerinden yararlandırılmaktadır (MEB, 2018). Özel gereksinimli bireylerin eğitim anlamında da özel gereksinimleri vardır. Bu bireyler eğitim ortamında ayrıştırılması veya kaynaştırılması tartışılmıştır. Ancak günümüzde bu bireylerin akranları ile ortak eğitim ortamında kaynaştırılması görüşü kabul edilmiştir. Eğitimde imkan ve fırsat eşitliğini düşünüldüğünde bu bireylerin de akranları ile aynı ortamda kaynaştırılması daha doğru olacaktır.

Özel eğitime gereksinimi olan çocuklar 45-50 yıl öncesine kadar özel eğitim sınıflarında ya da özel okullarda eğitim almaktaydılar. Diğer bir ifade ile geçmişte ayrıştırma uygulama öncelikli iken günümüzde kaynaştırma eğitime verilen önem artmıştır.

2.1.2.1. Kaynaştırma eğitimi neden önemlidir? Ayrıştırılmış ortamda eğitim gören özel gereksinimli çocuklar, benzer gereksinimlere sahip akranlarıyla birlikte kendilerine özel oluşturulmuş ortamda bir arada eğitim alır. Bu durum özel gereksinimli çocukları günlük yaşamdan daha da soyutlaştırır. Gelişim açısından da akranlarından daha da geride kalırlar. Özel gereksinimli çocukların normal okullara kaynaştırılması, gerçek hayata hazırlanmasını sağlamakla birlikte hayatlarını da kolaylaştırır. Böylece kaynaştırma ile verilen eğitim sayesinde özel gereksinimli çocuk akranlarıyla iletişim kurmakta, onlar tarafından kabul edildiğinde, güven duygusu da gelişmektedir (Karadeniz, 2002).

Kırcaali İftar (1998)'a göre kaynaştırma eğitiminde özel gereksinimli çocuğu düşünöldüğü kadar normal çocuğun da düşünölmesi gerekir. Kaynaştırma eğitimi uygulaması ile ortamdaki normal gelişim gösteren çocuk özel gereksinimli arkadaşlarıyla kurduğı ilişkilerden gelecekte kullanabileceğı kazanımlar elde edecektir. Kaynaştırma eğitimi ile her çocuğun kazanımları olmalıdır. Böylece kaynaştırma eğitimi anlamlı olur. Kaynaştırma eğitiminde normal çocuklar, diğér çocuklara karşı hoşgörölü olup, önyargısız yaklaşıtlarında güven duyma, iyi örnek olma, işbirliğı yapma gibi duygular ve davranışlar kazanabilirler (Demir ve Açar, 2010).

2.1.2.1.1. Özel eğitimden yararlanan öğrenci açısından kaynaştırma.

Kaynaştırma eğitimi, kaynaştırılan öğrencilere birçok katkı sunar. Kırcaali İftar (1998)'a göre, özel gereksinimli öğrenciler normal çocukların davranışlarını model alırlar. Model alma yöntemi sayesinde özel gereksinimli öğrencilerde olumlu davranış değışikliğı sağlanabilir. Normal çocukları model alan özel gereksinimli çocuklar olumlu davranışlar edindikçe eğitimleri de beklenen başarıya ulaşır. Bu yöntem aynı zamanda özel gereksinimli öğrencilerin akademik becerilerinin yanı sıra sosyal hayata adapte olmalarında da önemli düzeyde yardımcı olur.

2.1.2.1.2. Normal öğrenciler açısından kaynaştırma.

Bu konu eğitimde tartışmalara açık olan bir konudur. Bazı ebeveynler, sınıfta bulunan özel gereksinimli öğrencinin, çocuklarına akademik ve sosyal açıdan zarar vereceğini düşünmektedir. Ayrıca sınıf öğretmenin özel gereksinimli çocukla ilgilenmesi sonucu çocuklarına daha az zaman ayrılacağı konusunda olumsuz düşünceye sahiptirler. Normal öğrenci velilerinin düşüncelerine ek olarak bazı öğretmenler de kaynaştırma ortamın her öğrenci açısından zararlı olduğunu düşünmektedir. Ancak bu endişeler kaynaştırma eğitiminde yapılan düzenlemelerle yok edilebilir. Tam anlamıyla iyi bir şekilde planlanmış, yönetimi doğru yapılan sınıflardaki kaynaştırma eğitimi endişeleri ortadan kaldırır. Yapılan araştırmalara göre, sınıfta bulunan özel gereksinimli bir öğrenci, normal çocukların gelişimini ve eğitimini engellememektedir (Sucuoğlu, 2006). Kaynaştırma eğitimi normal öğrencilerin empati, hoşgörü, iletişim ve yardımseverlik duygularını geliştirir. Böylece normal öğrenciler de farklı öğrenme yöntemleri ile

birlikte farklı materyallerle tanışma fırsatını yakalar. Sonuçta normal öğrencilerin eğitimlerinde yeni öğrenme yöntemlerini ortaya çıkarır.

2.1.2.1.3. Sınıf öğretmeni açısından kaynaştırma. Kaynaştırma eğitiminin öğrencilere olduğu kadar öğretmenlere de faydaları vardır. Kırcaali İftar (1998)'a göre kaynaştırma eğitiminin sınıf öğretmenlerine yapacağı katkılar:

- Kaynaştırma uygulaması ile sınıf öğretmenleri özel gereksinimli öğrencilerle çalışmalar yaparak, mesleki bilgi ve becerilerine katkı sağlar.
- Kaynaştırma uygulaması ile sınıf öğretmeni ortamdaki tüm personelle iletişim kurar ve işbirliği sağlar. Kaynaştırma eğitimi sayesinde sınıf öğretmenleri, hoşgörü ve sabır gösterme açısından kendilerini geliştirir. Özel gereksinimli öğrencilere bireyselleştirilmiş eğitim programları hazırlanması, uygulanmasında daha fazla çaba gösterirler. Ayrıca bu sınıflardaki sınıf öğretmenleri sınıf içi eğitimde yaşanacak engellere ve kısıtlanmalara karşı daha akılcı çözümler bulabilirler.

2.1.2.1.4. Kaynaştırma öğrencilerinin ebeveynleri açısından kaynaştırma. Kaynaştırma eğitimi, ailelerin çocuklarının özelliklerini öğrenmelerini sağlar. Böylece çocuklarının özelliklerini fark edip onları olduğu gibi kabullenmelerine yardımcı olur. Ayrıca diğer özel gereksinimli çocukların aileleri ile iletişime girip işbirliği yapmalarını sağlamaktadır (Uğurlu, 1992). Kırcaali İftar (1998)'a göre, özel gereksinimli çocukların normal ortamda kaynaştırılması ebeveynlere moral verir ve onların çaba göstermesini sağlar. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin eğitimde aktif rolünün olması, kaynaştırma öğrencilerinin eğitimi sürecinde daha etkin olmalarını sağlar. Velilerin çocuklarının özelliklerini tanımlarını sağlanarak yaşama bakışlarının değişmesine de neden olmaktadır (Metin, 1999).

2.1.2.2. Kaynaştırma eğitiminin öğeleri. Kaynaştırma eğitiminde başarının sağlanması için paydaşların planlı olarak işbirliği içinde hareket etmesi gerekir. Bu eğitimin sürecinde işbirliği içinde olması gereken öğeler; öğretmen, normal çocuk, okul yönetimi, aile ve bireyselleştirilmiş eğitim programı sayılabilir.

Sınıf öğretmeninin kaynaştırma öğrencisini kabullenmesi, kendisi ve sınıftaki normal çocuklar ile özel gereksinimi olan çocuklar açısından oldukça önemlidir (Temel, 2000). Sınıf öğretmeni, kaynaştırma öğrencisi sınıfa gelmeden önce, sınıfındaki diğer öğrencilerini, yetersizlikler hakkında bilgilendirmelidir. Açıklamalarını, yetersizlikten etkilenmiş kişilerle ilgili öyküler-filmler yardımıyla yapabilir. Sınıf öğretmeni bu bilgilendirme ile öğrencilerini, kaynaştırma öğrencisi ile ilgili olumlu tutum içinde olmalarını sağlamaya çalışmalıdır (Varol, 2008).

Sınıf öğretmeni; özel gereksinimli öğrencinin özelliklerini çok iyi öğrenmeli, eğitimi öğrencinin gereksinimleri açısından, öğretim programıyla eşdeğer şekilde bireyselleştirmelidir. Ayrıca öğretim amaçlarını gerçekleştirmek için uygun ve çeşitli öğretim yöntemlerini kullanmalıdır. Öğrencideki gelişimi ve değişimi izleyerek gerekli değişiklikleri yapmalıdır. Bunlarla beraber sınıf öğretmeninden kaynaştırma öğrencisinin normal arkadaşları tarafından kabul edilmesini sağlayıp arkadaşlıklarını geliştirecek ortam oluşturması beklenmektedir (Sucuoğlu, 2006).

Kaynaştırma öğrencisinin okuldaki arkadaşları onun en büyük destekçileridir. Öğrencinin kabul edilmesi ve onunla etkileşim içinde bulunulması özel gereksinimli öğrenci için büyük önem taşımaktadır. Normal çocukların da bu arkadaşlarını kabullenmeleri gerekir. Özel gereksinimi olan arkadaşlarının özelliklerini bilmeleri önemlidir. Yeni arkadaşlarını dışlamamalı ve ona yardımcı olmalıdır. Kaynaştırma öğrencisinin sınıf içinde kabul edilmesi, normal arkadaşlarıyla birliktelik sağlaması, öğrenmelerinde de kolaylık sağlamaktadır (Sucuoğlu, 2006).

Kaynaştırma eğitiminde diğer önemli paydaş ise okul yönetimidir. Okul yönetimi diğer personelle iş birliği içinde olmalıdır. Yönetim ve tüm personel kaynaştırma öğrencisini kabullenmeli ve ona saygı göstermelidir. Bütün öğrencilerin eşit haklara sahip olduğu kabul edilmelidir. Dolayısıyla kaynaştırma öğrencisi de her öğrenci gibi eşit haklara sahiptir. Kaynaştırma eğitimi yapılan kurumdaki okul müdürü, bu uygulama için gerekli düzeni sağlamalı ve planlamalıdır. Eğitimin nitelikli uygulanması sağlanmalı ve işbirliği içinde çalışılmalıdır (Cavkaytar ve Diken, 2007).

Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin de çocuklarının eğitimine önemli katkıları bulunmaktadır. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynleri çocuklarının gereksinimlerini bilmeli ve onların eğitimi için onlara destek olmalıdır. Ebeveynler işbirliği yapmanın da önemli olduğunu bilip diğer paydaşlarla işbirliği sağlamalıdır. Sınıf öğretmeniyle

işbirliği yapıp eğitime dahil olmalıdır. Bu çocukları en iyi tanıyanlar ebeveynlerdir. Kaynaştırma öğrencileri hakkında en iyi, sağlıklı bilgiyi bize ebeveynler verebilir. Bundan dolayı öğretmenler program yaparken ebeveynlerden çok büyük yardım alabilir. Ebeveynler de bu süreçte büyük sorumlulukları olduğunu bilmelidir (Kırcaali İftar ve Uzuner, 2004; Temel, 2000).

Kaynaştırma eğitiminde öğrencilerin becerileri ve gereksinimleri dikkate alınarak Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) uygulanır. BEP ile öğrencinin yapamadıkları ve yapabildikleri incelenerek kaynaştırma öğrencisinin eğitime katkı sağlanmalıdır. Bireyselleştirilmiş eğitim programları ile kaynaştırma öğrencinin öğrenmesi gereken kavram ve becerilerin hızlı ve düzgün şekilde öğrenmesi sağlanır (Öncül, 2003). Başarılı bir kaynaştırma eğitimi için bireyselleştirilmiş eğitim programı oldukça önemlidir.

Bireyselleştirilmiş eğitim programının uygulanması için taraflarla bir sözleşme yapılır. Hazırlanan sözleşme kaynaştırma öğrencisinin ebeveynleri ve sınıf öğretmeni arasında imzalanır. Bu sözleşme de BEP toplantısına katılan diğer görevlilerin isim ve imzaları da bulunur (Sucuoğlu, 2006).

2.2. İlgili Araştırmalar

Literatür taraması sonucunda bu konuda sınırlı sayıda çalışma yapıldığı görülmüştür. Ulaşılan bu çalışmaların özetleri aşağıda sunulmuştur.

Zanobini, Viterbori, Garelo ve Camba (2018), İtalya’da özel gereksinimli öğrencilerin ebeveynlerinin beklentilerini inceleyen bir çalışma yapmışlardır. Çalışmada rastgele seçilen 285 ebeveyne anket uygulanmıştır. Anılan çalışmada ebeveynlerin çocuklarının okuldaki sosyal ilişkilerinden memnuniyet seviyelerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kaynaştırma uygulamaları, çevre ve araç gereçler, sınıf arkadaşları ve ailelerin sosyal kabulü ve eğitim faaliyetleri açısından beklentiler araştırılan diğer konulardır. Özellikle, öğretmenlerden olumlu ilgi gören çocukların duygusal gelişimleri, ebeveynlerin memnuniyetleri arasında görülmüştür. Eğitim faaliyetleri konusundaki memnuniyet, ebeveynlerin eğitim düzeyleriyle orantılı olarak değişiklik göstermiştir. Sınıf arkadaşlarının ve ailelerinin sosyal kabulüne ilişkin ebeveyn

memnuniyeti önemli bir nokta olarak görülmektedir. Son olarak sınıf öğretmenlerin sınıfta geçirdiği zaman ile memnuniyet oranı bağlantılı çıkmıştır.

Kaytez, Durualp ve Kadan'ın (2015) yaptığı çalışmada özel gereksinimli çocuğu olan anne babaların aile gereksinimleri ve stres düzeyleri incelenmiştir. Araştırma Çankırı'daki özel rehabilitasyon merkezlerindeki 270 özel gereksinimli çocuğun aileleri ile yapılmıştır. Verilerin toplanmasında "Genel Bilgi Formu", "Aile Gereksinimlerini Belirleme Aracı" ve "Aile Stresini Değerlendirme Ölçeği" kullanılmıştır. İlkokul mezunu ve çalışmayan ailelerin gereksinimlerinin fazla olduğu, çok çocuklu ailelerin stres düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Akalın (2014), rehber öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarına ile ilgili görüşlerini ve ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Çalışmaya sekiz rehber öğretmen katılmıştır. Rehber öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarında Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı hazırlama konusunda beklentilerini yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile incelemiştir.

Alptekin ve Özyürek (2013) "Akranların Sosyal Becerilere Model Olduğu Doğrudan Öğretimin Zihinsel Engelli Öğrencinin Sosyal Becerileri Kazanması Sürdürmesi Genellemesi ve Sosyal Kabulüne Etkisi" isimli bir çalışma yapmışlardır. Çalışmada yetersizliği olan öğrencilerin akranlarını model alma yöntemiyle sosyal beceriler kazanmanın, sosyal kabule etkisi araştırılmıştır. Araştırmada, zihinsel yetersizliği olan öğrenci ile birlikte aynı sınıfta bulunan 36 öğrenci denek olarak kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, deney grubu kaynaştırma öğrencileri model alma yöntemi ile yapılan öğretim sonunda, izin isteme, yardım etme ve teşekkür etme gibi sosyal beceriler kazanmıştır. Kazanılan becerilerin genellemede ve devamlılıkta etkili olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, aynı eğitim ortamında olan kaynaştırma öğrencisinin sosyal becerileri kazanarak akranlarıyla etkileşimde bulunma ve sosyal becerileri kazanma ile sosyal kabullerinde artış gözlenirse de bu anlamlı bir artış olarak değerlendirilmemiştir.

Ayral ve diğerleri (2013), Ankara'nın Altındağ ilçesindeki kaynaştırma öğrencilerinin normal arkadaşları tarafından sosyal kabullerini araştırmak için bir çalışma yapmışlardır. Veri toplama aracı Civelek (1990) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Siperstein'in Sosyal Kabul Ölçeğidir. Kaynaştırma öğrencileri ile aynı sınıfta okuyan normal öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Sonuç olarak, kaynaştırma eğitiminde sınıf

öğretmenlerinin beklentilerinin dikkate alınmadığı, kaynaştırma eğitimi hakkında yeterli bilgiye sahip olunmadığı ve kaynaştırma için gerekli şartların sağlanmadığı anlaşılmıştır. Sonuçta ise sınıf öğretmenleri ve diğer personelin kaynaştırma konusunda bilinçlendirilmesi önerilmiştir.

Cankaya ve Korkmaz (2012), 2009–2010 öğretim yılında Konya’da görev yapan ve sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunan 200 sınıf öğretmeniyle araştırma yapmışlardır. Çalışmada kullanılan ölçek araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda olumlu görüşe sahip oldukları, uygulamanın da olumlu etkileri olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin yarısını kaynaştırma ile ilgili eğitim almamalarına rağmen uygulamaya yönelik yeterli bilgiye sahip oldukları görülmektedir. Öğretmenler, sınıflarında birden fazla kaynaştırma öğrencisinin olması, sınıfların kalabalık olması ve materyal eksikliğinden şikâyetçidir. Ayrıca çalışmaya katılan sınıf öğretmenleri kaynaştırma eğitiminin öğretmenlere daha fazla sorumluluk getirdiğini ve sınıf yönetimini zorlaştırdığını belirtmişlerdir.

Gök ve Erbaş (2011), kaynaştırma uygulaması yapılmakta olan beş okul öncesi eğitim kurumunda görev yapan ve sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunan okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerini ve önerilerini belirlemişlerdir. Araştırmada nitel yöntem kullanılmış ve sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan 10 öğretmenle yarı-yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular, tümevarımsal veri çözümleme tekniği ile analiz edilmiştir. Tümevarımsal veri analizi sonucunda bulgular temalar haline dönüştürülmüş ve araştırmanın sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminin gerekliliği hakkında olumlu görüşlere sahip oldukları ancak sınıflarındaki ve okullarındaki kaynaştırma uygulamalarında genel olarak sorunlar yaşadıkları anlaşılmıştır. Öğretmenler kaynaştırma eğitimi ile ilgili çok az bilgi sahibi olduklarını, bu bilgilerin onlar için yetersiz olduğunu ve kaynaştırma eğitimi ile ilgili yeterli bilgi sahibi olmamalarının sınıflarındaki kaynaştırma uygulamasında yetersiz kalmalarına ve sorunlar yaşamalarına neden olduğunu belirtmişlerdir. Kaynaştırma uygulamasının özel gereksinimli öğrencilere pek çok yararı olduğunu belirten öğretmenlerin çoğunluğu, görme ve ileri derecede zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin okul öncesi eğitim kurumlarında kaynaştırılmasının uygun olmadığını, diğer özel gereksinimli

öğrencilerin öğrenebildiği sürece kaynaştırma eğitime alınması gerektiğini dile getirmişlerdir. Ayrıca araştırma sonucunda öğretmenler ülkemizde kaynaştırma eğitiminin uygulanabilmesi için çeşitli önerilerde bulunmuşlardır.

Ünal (2010) “Kaynaştırma Uygulamasının Yapıldığı Sınıflarda, Öğretmen, Normal Gelişim Gösteren Öğrenci ve Engelli Öğrenci Velilerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumları” adlı çalışmasında; öğretmenlerin, normal gelişim gösteren öğrencilerin ve engelli öğrenci velilerinin kaynaştırmaya yönelik tutumlarını belirlemiştir. Bu temel amaç doğrultusunda öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasına ilişkin bilgi düzeyleri, kaynaştırma eğitimi ile ilgili yaptıkları uygulamalar ve kaynaştırma eğitime yönelik tutumlarını etkileyen değişkenler belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma eğitime yönelik tutumlarının, cinsiyete, yaşa, sosyo-ekonomik düzeylerine ve engelli tanıdığı olma durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığı belirlenmiştir. Ayrıca engelli öğrenci velilerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili yaşadığı sorunlar, kaynaştırma uygulamalarına katılım düzeyleri, kaynaştırma eğitimiyle ilgili yaptıkları uygulamalar ve kaynaştırma eğitime yönelik tutumlarını etkileyen değişkenler belirlenmeye çalışılmıştır.

Coşkun ve Akkaş’ın (2009) yaptıkları araştırma ile engelli çocuğa sahip olan annelerin kaygıları ile sosyal destek algıları belirlenmiş ve ilişkilendirilmiştir. Bu çalışma Kahramanmaraş’ta 2008-2009 öğretim yılında engelli çocuğuna teşhis koydurmak isteyen 150 anne ile yapılmıştır. Araştırma sonucunda, engelli çocuğu olan annelerin kaygılarının yüksek olduğu sosyal destek düzeyiyle kaygıları arasında ters ilişki ortaya çıkmıştır. Ayrıca, annelerin eğitim düzeyleri ve aile gelir düzeylerinin yükselmesiyle, sürekli kaygı düzeylerinin düştüğü buna karşın algıladıkları sosyal destek düzeyinde artış olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Bek, Gülveren ve Başer (2009) “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi” araştırması Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği 3.ve 4. Sınıf öğrencilerinden 130 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Deneklerin % 52,3’ünü kadın, % 47,7’sini erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda; cinsiyete göre sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Öğretmen adaylarının kaynaştırma dersi alma durumları ile kaynaştırma uygulamasına yönelik tutumları arasında anlamlı fark gözlenmiştir.

Gözün ve Yıkımış'ın (2004) “İlköğretim Müfettişlerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüş ve Önerileri” başlıklı çalışmalarında iyi bir denetimin genel eğitimin olduğu kadar özel eğitimin de önemli bir ögesi olduğu üzerinde durulmuştur. Çalışmada, özel eğitimde kaynaştırma uygulamalarında da denetim işini yürüten müfettişlere rehberlik ve iş başında yetiştirme ve değerlendirme, inceleme ve soruşturma alanlarını içeren önemli görevleri olduğu vurgulanmaktadır. Müfettişler kaynaştırma uygulamasının yapıldığı bir okula denetim için gittiklerinde, kaynaştırma konusunda gerekli bilgi beceriyle donanarak gitmeleri beklenir. Öğretmene hem kaynaştırma uygulaması konusunda bilgi sağlayabilmeleri ve aynı zamanda da kaynaştırma uygulamasının aksayan yönlerini saptayarak önlem almaları beklenmektedir. Bu nedenle müfettişlerin kaynaştırmaya yönelik görüş ve önerilerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Çalışmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanmıştır. Veriler, içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir.

Altuğ Özsoy, Özkahraman ve Çallı (2006), zihinsel engelli çocuğu olan ailelerin yaşadıkları güçlükleri tespit etmek ve bu güçlüklerle demografik faktörlerin ilişkisini belirlemek için İzmir’de bir araştırma yapmışlardır. Bu araştırmaya 180 zihinsel engelli çocuğu olan aile katkı sağlamıştır ancak 70 kişi veri analizi dışında bırakılmıştır. Araştırmada, ailelerin çoğunluğu her zaman kaygı yaşadıklarını belirtmiştir. Araştırma sonuçları zihinsel engelli çocuğu olan ailelerin kendi duygu ve sorunları ile baş başa bırakılmamasını, onlara destek çalışmalarının planlanmasını ve uygulanmasını önermektedir.

Gözün ve Yıkımış (2004), “Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Konusunda Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Değişimindeki Etkililiği” çalışmalarında; kaynaştırma ile ilgili bilgilendirme programının öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumları üzerinde etkili olup olmadığı belirlenmiştir. Araştırma “ön test - son test” uygulaması olan deneysel bir çalışmadır. Araştırma Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği programlarında öğrenimlerini sürdüren 3. sınıf öğrencilerinden toplam 174 öğretmen adayı ile yapılmıştır. Her bir program rastgele seçim yapılarak deney ve kontrol grubu oluşturulmuştur. Deney grubu 83, kontrol grubu 91 öğretmen adayından oluşmaktadır. Deney grubuna haftada bir gün 3 saat, 5 haftada toplam 15 saatlik bir bilgilendirme programı uygulanmıştır. Kontrol grubuna

ise herhangi bir program uygulanmamıştır. Bilgilendirme programının öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumları üzerinde olumlu etkisinin olduğunu göstermektedir.

Kargın, Acarlar ve Sucuoğlu (2003), Türkiye’de 1986 yılından beri uygulanmakta olan kaynaştırma uygulamalarına ilişkin mevcut durumu saptamak amacıyla 2566 kişiden veri toplanarak gerçekleştirilmiştir. Bu kişilerden 907’si sınıf öğretmeni, 519’u okul yöneticisi ve 1140’ı ise engelli çocukları normal sınıflara devam eden anne babalardır. Veriler, katılımcıların demografik özellikleri, kaynaştırma uygulamaları, problemler ve gelecekte yapılması gerekenlerle ilgili sorunlardan oluşan “Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Durum Saptama Anketi” aracılığı ile toplanmıştır. Verilerin analizi sonucunda Türkiye’de kaynaştırmaya ilişkin birçok problem olduğu; öğretmenler, anne babalar ve okul yöneticilerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin bilgi ve becerileri ile okulların sınıf büyüklüğü, öğretim materyalleri ve destek servislerinin sınırlı olduğu görülmüştür. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin engelli çocuklara öğretim yapmak ve sınıfta bu çocukları desteklemek konusunda yeterli eğitim almadıkları bildirilmiştir.

Orel, Zerey ve Töret ‘in (2004), “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi” çalışmalarında sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumlarının, kaynaştırma dersi alıp almamama değişkenine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma grubunu 2004-2005 öğretim yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı 4. Sınıfına devam eden 88 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen “Bilgi Formu” kullanılmıştır. Araştırmada, kaynaştırma dersi almanın sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya ilişkin tutumları üzerinde olumlu yönde değişikliğe yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır.

Atıcı (2014), “Kaynaştırma Öğrencilerinin Okul Hayatında Yaşadığı Zorluklar” adlı çalışmada kaynaştırma öğrencilerinin okul hayatında yaşadıkları sorunları ve zorlukları tespit etmek amaçlanmıştır. Çalışmanın alt başlıklarını ise kaynaştırma öğrencilerinin okullarda karşılaştıkları sorunlar belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada kaynak taraması yöntemi kullanılmıştır. Aynı zamanda elde edilen bulgular temele alınarak sonuç ve önerilerde bulunulmuştur.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizi alt bölümleri ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi içerisinde yer alan “olgu bilim” deseni kullanılmıştır. Olgu bilim bireylerin belli bir olguya ilişkin yaşantılarını, bireysel algılarını, bunlara yüklediği anlamları ortaya çıkarmaya çalışan ve genellenebilir sonuçlar ortaya koymayı amaçlamayan bir desendir. Ayrıca bu çalışmalarda genellikle belli bir olguya ilişkin bireysel algıların veya perspektiflerin ortaya çıkarılması ve yorumlanması amaçlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubu, 2017-2018 öğretim yılında Burdur il merkezindeki ilkokullarda bulunan kaynaştırma öğrencilerinin ebeveynlerinden oluşmaktadır. Araştırmaya 30 ebeveyn katılmıştır. Araştırma için rehabilitasyon merkezlerine gidilip gönüllü olan ebeveynlerle iletişime geçilmiştir. Sonrasında ortak belirlenen bir günde kaynaştırma öğrencilerinin evleri ziyaret edilip ev ortamında ebeveynler ile birebir görüşmeler yapılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme formu uzman görüşlerine başvurularak araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Veri toplama formunda yer alan toplam 10 soru cevaplayıcılara yöneltilmiştir. Soruların tümü açık uçlu olarak oluşturulmuştur. Sorulardan ilk dört tanesi çocuğun demografik

özelliklerini belirlemeye yönelik olup, beş soru eğitim sistemi bileşenlerinden beklentileri, son soru ise genel görüş ve önerileri belirlemeye yöneliktir.

Görüşme formundaki sorular şunlardır:

- 1.Eğitim durumunuz nedir?
- 2.Çocuğunuzla yakınlık düzeyiniz nedir?
- 3.Çocuğunuzun cinsiyeti nedir?
- 4.Çocuğunuz kaçınıcı sınıfta öğrenim görüyor?
- 5.Çocuğunuzun eğitimi için sınıf öğretmeninden beklentileriniz var mı? Varsa bunlar nelerdir?
6. Çocuğunuzun okulunda ya da sınıfında bulunan diğer öğrencilerden beklentileriniz var mı? Varsa bunlar nelerdir?
7. Çocuğunuzun eğitim gördüğü okul yönetiminden beklentileriniz nelerdir?
8. Çocuğunuzun okulunda ya da sınıfında bulunan diğer öğrenci velilerinden beklentileriniz nelerdir?
9. Çocuğunuzun eğitimi için devletten beklentileriniz nelerdir?
10. Kaynaştırma eğitimi ile ilgili eklemek istedikleriniz var mı? Yazınız. (İstek, öneri, düşünce...)

3.4. Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen verilerin gruplanması ve yorumlanmasında nitel yöntemler kullanılmıştır. Analizin aşamaları; verilerin kodlanması, temaların oluşturulması, temaların düzenlenmesi, içeriğin çözümlenmesi, kelime sayımı, bulguların yorumlanması şeklindedir.

Verilerin yorumlanmasında nitel araştırma yöntemlerinden söylem analizi yöntemi kullanılmıştır. Söylem analizi temelde, insan iletişimini her yönüyle kavrama arayışından doğmuştur (Kocaman, 2009). Söylem analizi, geleneksel yöntemlere göre incelenen olayı daha derinlemesine ele alır ve insanla ilgili olguları daha bütüncül ve bağlamıyla birlikte inceler. Söylem analizi çalışması, insanların bilgilerini, onlara ait

değerleri, inançları, ilişkileri, görüşleri, düşünceleri vb. özellikleri inceler. İnceleme sonrasında elde edilen bilgilerin güvenilirliği ve bilimselliğinin yüksek olmasından dolayı bu yöntem bilimsel araştırmalarda daha çok kullanılır (Gür, 2013). Söylem analizi yapılırken cevaplayıcıların kayıt altına alınmış olan ifadeleri görünür anlamları ve alt anlamları dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Söylem analizinde cevaplayıcıların her bir soruya verdikleri cevaplar içerisindeki konuya ilişkin kullanılan kelimelerin sayımı yapılarak ortak boyut altında benzer anlam içeren kelimeler bir araya getirilmiş ve alt boyutlar ortaya çıkmıştır. Söylem analizinin doğruluk ve güvenilirliğinin artması amacı ile eğitim alanı dışında söylem analizi konusunda uzman iki akademisyenin görüşleri alınmıştır.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin eğitim durumlarına ilişkin dağılımları Tablo 1 de verilmiştir.

Tablo 1.

Kaynaştırma Öğrencisi Ebeveynlerinin Eğitim Durumları

Eğitim Durumu	Frekans (n)	%
Okuryazar olmayan	1	3,33
İlkokul	17	56,71
Ortaokul	7	23,31
Lise	3	9,99
Üniversite	2	6,66
Toplam	30	100

Tablo 1’de araştırmaya katılan ebeveynlerin eğitim durumları incelendiğinde; bir kişinin (%3,33) okuryazar olmadığı, 17 kişinin (%56,71) ilkokul mezunu olduğu, yedi kişinin (%23,31) orta okul mezunu olduğu, üç kişinin (%9,99) lise mezunu olduğu, iki kişinin (%6,66) ise üniversite mezunu olduğu görülmüştür.

Ebeveynlerin genel eğitim düzeylerinin düşük olduğu kabul edilebilir. Bu nedenle eğitim ihtiyacı içinde olan çocuklarına verecekleri akademik katkı sınırlı olacaktır.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin öğrenciye yakınlık düzeylerine ilişkin dağılımları Tablo 2 de verilmiştir.

Tablo 2.

Kaynaştırma Öğrencisi Ebeveynlerinin Kaynaştırma Öğrencisine Yakınlık Düzeyleri

Yakınlık derecesi	Frekans (n)	%
Anne	18	64,44
Baba	11	33,33
Anneanne	1	3,33
Toplam	30	100

Tablo 2’ de araştırmaya katılan ebeveynlerin kaynaştırma öğrencisine yakınlık düzeyleri incelendiğinde; 18 kişinin (%64,44) öğrencinin annesi olduğu, 11 kişinin (%33,33) öğrencinin babası olduğu ve bir kişinin (3,33) anneanesi olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin kaynaştırma öğrencisi olan çocuklarının cinsiyetlerine ilişkin dağılımları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3

Kaynaştırma Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyet	Frekans (n)	%
Kadın	12	36,66
Erkek	18	64,44
Toplam	30	100

Tablo 3’te araştırmaya katılan ebeveynlerin kaynaştırma öğrencisi olan çocuklarının cinsiyetlerine bakıldığında 12 öğrenci (%36,66) kadın, 18 öğrenci (%64,44) erkektir.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin kaynaştırma öğrencisi olan çocuklarının eğitim gördükleri sınıf düzeylerine ilişkin dağılımları Tablo 4 ‘te verilmiştir.

Tablo 4.

Kaynaştırma Öğrencilerinin Eğitim Gördükleri Sınıf Düzeyleri

Sınıf	Frekans (n)	%
1.Sınıf	4	13,33
2.Sınıf	8	26,67
3.Sınıf	10	33,33
4.Sınıf	8	26,67
Toplam	30	100

Tablo 4'te araştırmaya katılan ebeveynlerin kaynaştırma öğrencisi olan çocuklarının eğitim gördükleri sınıf düzeyleri incelendiğinde; dört öğrencinin (%13,33) 1. sınıfa gittiği, sekiz öğrencinin (%26,67) 2. sınıfa gittiği, 10 öğrencinin (%33,33) 3. sınıfa gittiği, sekiz öğrencinin (%26,67) ise 4. sınıfa gittiği görülmüştür.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma bulguları ve bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlar yer almaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular ve yorumlar, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda sunulmuştur.

4.1. Araştırmada 1. Alt Problem Olan; Kaynaştırma Öğrencisi Ebeveynlerinin Sınıf Öğretmeninden Beklentileri

Kaynaştırma öğrencisi ebeveynleri ile yapılan görüşmede ebeveynlerin sınıf öğretmenleri ile ilgili beklentileri üzerine sorulan soruya verdikleri cevaplar tablo 5’te görülmektedir.

Tablo 5.

Kaynaştırma Öğrencisi Ebeveynlerinin Sınıf Öğretmeninden Beklentileri

Öğretmenden Beklentiler	Frekans	İfadede en sık kullanılan kelimeler
Oturma düzenine dikkat edilmesi	3	Ön sırada (3)
Dışlanma ve alaya almanın engellemesi	11	Dışlamasın(5), dışlamamalı (3), dalga geçilmesin (2), rencide edilmesin (1)
Şefkat gösterilmesi	3	Şefkat (2), anne şefkati (1), korusun kollasın (1)
Nitelikli eğitim verilmesi	11	Daha iyi eğitim (2), iyi eğitim (2), eşit eğitim (1), eğitime özen (1), verimli eğitim (1)
Öğrencilere örnek olma	4	İyi örnek (4)
Bireysel farklılıkları dikkate alarak ders anlatımı	3	Bireysel özellikleri (3)

Tablo 5’te araştırmaya katılan ebeveynlerin kaynaştırma öğrencisi olan çocuklarının sınıf öğretmenlerinden beklentileri incelendiğinde; üç kişinin oturma düzenine dikkat edilmesi gerektiği konusunda, 11 kişinin dışlanma ve alaya almanın engellenmesi konusunda, üç kişinin şefkat gösterilmesi konusunda, 11 kişinin iyi eğitim verilmesi konusunda, dört kişinin öğrencilere (kaynaştırma öğrencisine) örnek olma konusunda, üç kişinin ise bireysel farklılıkları dikkate alarak ders anlatımı konusunda beklentileri olduğu görülmüştür.

Oturma düzenine dikkat edilmesi gerektiğini düşünen ebeveynlerin üçü de çocuklarının ön sırada oturması gerektiğini konusunda beklentilerini açıklamışlardır. Bu ebeveynlerden birinci katılımcı beklentisini “Diğer çocuklardan farklı olduğu için derslerinde daha çok ilgi gösterebilir. Ön sırada gözünün önünde tutsun. Bir eksiğinde hemen müdahale etsin.”, beşinci katılımcı ise beklentisini “Çocuğum bedensel engelli olduğu için okulda sınıfına giderken ona yardımcı olsun. En ön sırada tutsun. Sınıfta düşmesin göz önünde olsun.” şeklindeki cümlelerle ifade etmiştir.

Dışlanma ve alaya alınmanın engellenmesi konusunda ebeveynlerin verdiği cevaplar incelendiğinde beş ebeveyn çocuğum arkadaşları tarafından dışlanmasın, üç ebeveyn çocuğum dışlanmamalı, iki ebeveyn çocuğumla alay edilmesin, bir ebeveyn ise çocuğum rencide edilmesin ifadelerinde bulunmuştur. Ebeveynlerden üçüncü katılımcı “Sınıf arkadaşlarına onu dışlamamaları için terbiye versin.” diyerek çocuğunu dışlamamalarını belirtmiştir. 30. katılımcı “Sınıfta çocuğumla dalga geçmesin. Ona iyi eğitim versin, anlayışlı ve sabırlı olsun. Bize destek olsun.” sözleriyle çocuğu ile alay edilmesini istemediğini belirtmiştir. Rencide edilmeme konusunda beklentide olan 23. katılımcımız isteğini “Çocuklara iyi örnek olmalı. Motive etmeli. Takdir etmeli. Rencide etmemeli.” sözleriyle ifade etmiştir.

Öğretmenin kaynaştırma öğrencilerine şefkat göstermesini isteyen üç ebeveynin cevapları incelendiğinde; şefkat gösterebilir, anne şefkati ile yaklaşsın, korusun kollasın ifadelerini kullanmışlardır. Bu konudaki beklentisini 22. katılımcı “Bir anne şefkatiyle yaklaşarak çocuğumun arkadaşlarına ve çevreye uyumunu sağlamasını isterim.” cümlesiyle ifade etmiştir.

Dört ebeveyn ise sınıf öğretmenin kaynaştırma öğrencisine örnek olması gerektiğini sınıf öğretmeni öğrenciye iyi örnek olmalı şeklinde ifade etmiştir. Altıncı ebeveyn sınıf

öğretmeni ile ilgili “Onu sevsin. Arkadaşlarına iyi örnek olsun, dışlamamalarını sağlasın.” diyerek iyi örnek olma konusundaki beklentisini dile getirmiştir.

Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin sınıf öğretmenlerinden beklentilerine verdikleri cevapları eğitim boyutunda incelendiğinde ise iyi eğitim verilmesini düşünen ebeveynlerden üçüncü katılımcı “Öğretmen çocuğuma özel ilgi gösterebilir. Eksiklerini tamamlasın. Daha iyi eğitim versin. Anlayışını olsun. Sınıf arkadaşlarına onu dışlamamaları için terbiye versin.” diyerek bir diğer katılımcı ile birlikte nitelikli eğitim konusunu vurgulamıştır. Nitelikli eğitim verilmesini isteyen iki katılımcıdan yedinci katılımcı “Öğretmen sürekli dikkatli olsun. Çocuğumun üzerine titresin iyi eğitim versin. Çocuğum bedensel engelli ama iyi öğreneceğinden eminim. Kafası çalışıyor.” şeklinde bir cevap vermiştir. 20. katılımcı “Daha fazla ilgilenmeli. Herkese eşit eğitim vermeli.” diyerek eşit eğitim beklentisini açıklamıştır. Bir kişi eğitime özen gösterilmeli, bir kişi kaliteli eğitim vermeli ifadelerini dile getirmişlerdir. Üç ebeveyn ise bireysel farklılıkları dikkate alarak ders anlatılmasını istemiştir. Bunlardan ikinci katılımcı beklentisini “Benim çocuğum üstün zekâlı. Öğretmeni oğlumun daha da iyi eğitim alması için yani ona kaliteli eğitim vermesi için onu her yönden tanımalı. Özelliklerini öğrenmeli. Öğretmenimiz kendini geliştirmeli. Oğlumla özel ilgilenmeli, fazla etkinlikler yaptırmalı. Eğitimine özen göstermeli” şeklinde ifade ederek bireysel farklılıklara göre ders işlenmesini istemiştir.

4.2. Araştırmada 2. Alt Problem Olan; Kaynaştırma Öğrencisi Ebeveynlerinin Okulda ya da Sınıfında Bulunan Diğer Öğrencilerden Beklentileri

Tartışmalara açık olan bu konuya kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin bakarak yöneltilen soruya verdikleri cevaplar tablo 6 ‘da verilmiştir.

Tablo 6.

Kaynaştırma Öğrencisi Ebeveynlerinin Normal öğrencilerden Beklentileri

Beklentiler	Frekans	İfadede en sık kullanılan kelimeler
Dışlanmamasını isteyenler	19	Dışlamasınlar (19), beraber oyun oynamak (10), sosyal ilgi (6), uyumlu olmak (2), ayrımcı olmamak (1)
Alay edilmemesi	15	Dalga geçmemek (4), alay etmemek (8), kötü davranmasınlar (3), yaramazlık yapmasınlar (1)
Arkadaşlarından yardım bekleyenler	7	Arkadaşları yardımcı olsun (6), iyi örnek olsun (1), destek olsunlar (3), zarar vermemek (1), anlayışlı olunması (4), sabırlı olunması (1)
Sevgi bekleyenler	2	Sevsinler (2), arkadaş olmak (1)
Beklentisi olmayanlar	2	
Diğer	1	İnsancıl yaklaşım (2)

Tablo 6’da kaynaştırma öğrencileri ebeveynlerinin sınıftaki diğer öğrencilerden beklentilerini yansıtan soruya verdikleri cevaplar incelenip altı başlık altında değerlendirilmiştir. Ebeveynlerin cevapları incelendiğinde büyük çoğunluğun kaynaştırma öğrencisinin diğer arkadaşları tarafından dışlanmaması gerektiğini ifade etmiştir. Bu konuda 19 ebeveyn çocuğunu dışlamasınlar, 10 ebeveyn beraber oynasınlar ifadelerini kullanmışlardır. Bu konuda sosyal ilgi beklentisi olan altı ebeveyn, uyumlu olunması gerektiğini düşünen bir ebeveyn ve ayrımcılık yapılmaması gerektiğini ifade eden bir ebeveyn vardır.

Ebeveynlerin beklentileri incelendiğinde karşılaşılan ikinci konu ise kaynaştırma öğrencisi ile alay edilmemesidir. Araştırmaya katılan ebeveynlerin 15’i bu konu üzerinde düşüncelerini belirtmiştir. Ebeveynlerin bu konudaki beklentileri incelendiğinde beş ebeveyn dalga geçmemeliler, sekiz kişi alay etmemeliler, dört kişi kötü davranmasınlar, bir ebeveyn ise yaramazlık yapmasınlar ifadelerini kullanmışlardır.

Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin diğer öğrencilerden beklentilerini gösteren üçüncü konu olan kendi çocuğuna yardım etmesi gerektiğini düşünen yedi ebeveyn vardır. Bu ebeveynlerden altısı kaynaştırma eğitiminde diğer öğrenciler, kaynaştırma öğrencisine yardımcı olsunlar, bir ebeveyn iyi örnek olsunlar, üç ebeveyn kaynaştırma

öğrencisine destek olsunlar, bir ebeveyn zarar vermesinler, bir ebeveyn anlayışlı olsunlar, bir ebeveyn sabırlı olsunlar ifadelerini kullanmışlardır.

Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin diğer öğrencilerden beklentileri belirttikleri dördüncü konuya bakıldığında sevgi beklentisine sahip oldukları görülmektedir. Sevgi konusundaki beklentilerini, sevsinler, arkadaş olsunlar ifadelerini kullanarak belirtmişlerdir. Ebeveynlerin diğer beklentisi ise çocuklarına karşı diğer öğrencilerin insancıl yaklaşım göstermesidir. İki ebeveyn ise bu soruda beklentilerinin olmadığını belirtmiştir.

4.3. Araştırmada 3. Alt Problem Olan; Kaynaştırma Öğrencisi Ebeveynlerinin Okul Yönetiminden Beklentileri

Kaynaştırmanın başarılı olması için gerekli olan bir diğer öge olan okul yönetiminden beklentilere araştırmaya katılan kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerimizin verdikleri cevapların incelenmesi tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7.

Okul Yönetiminden Beklentiler

Beklentiler	Frekans	İfadede en sık kullanılan kelimeler
Özel ilgi	10	İlgilenilsin (5), istekler sorulsun (1), özel olduğu bilinsin (1), özen (2), yardımcı olunsun (2)
Eğitim desteği	4	Bireyselleştirilmiş eğitim (2), bilinçli öğretmen (1), birebir görüşme (1), yönetim-öğretmen işbirliği (1), velinin bilgilendirilmesi (1), çözüm odaklı (1)
Fiziki şartlar	3	Ulaşım kolaylığı (1), sınıf ilk katlarda olsun (2), eğitim ortamı iyileştirilsin (1),
Duygusal beklenti	11	Kötü bakmasın (2), hor görmesin (4), ayırım yapmasın (2), çocuğa yansıtmasın (1), dışlanmasın (8), dikkatli olunsun (1)
Ekonomik beklenti	2	Para almasınlar (2), ekonomik ayırım yapılmasın (1), ekonomik destek olunsun (2)
Güvenlik beklentisi	2	Güvenlik (2), gözetmek (3), kollamak (3),
Şiddet	1	Dayak olmasın (1), canını acıtmasın (1).

Tablo 7 incelendiğinde, araştırmaya katılan ebeveynlerin okul yönetiminden beklentileri görülmektedir. Bu beklentileri özel ilgi, eğitim desteği, fiziki şartlar, duygusal, ekonomik, güvenlik beklentileri ve şiddet başlıkları altında ele alınmıştır.

Özel ilgi bekleyen 10 ebeveynin kurduğu cümleler ele alındığında, ilgilenilsin, istekler sorulsun, özel olduğu bilinsin, özen, yardımcı olunsun kelimelerini sıklıkla kullandıklarını görülmüştür. Örneğin; dördüncü katılımcı “Her konuda bizimle özel ilgilenin. Yardımcı olsun.” diyerek bu soru hakkındaki görüşünü ifade etmiştir.

Eğitim desteği konusunda beklentiye sahip olan dört ebeveyn ise bireyselleştirilmiş eğitim, bilinçli öğretmen, birebir görüşme, yönetim-öğretmen işbirliği, velinin bilgilendirilmesi, çözüm odaklı kelimeleri üzerinde yoğunlaşmışlardır. 25. ebeveyn düşüncesini “Yönetimden ve desteklerinden memnunuz. Öğretmenleri bilinçlendirmeli. Eğitimin kalitesi için öğretmenlerle ortak çalışmalı.” şeklinde ifade etmiştir.

Fiziki şartlar konusunda dört ebeveyn beklentisi olduğunu belirtmiştir. Bu ebeveynler ise ulaşım kolaylığı, sınıfın ilk katlarda olması, eğitim ortamının iyileştirilmesi kelimelerine vurgu yapmıştır. Beşinci ebeveyn beklentisini “Kızımın sınıfının alt katta olmasını istiyorum.” cümlesi ile ifade etmiştir.

Duygusal beklentiler en fazla frekansın olduğu beklentidir. 11 ebeveyn beklentiye sahiptir. Bu beklentide sık kullanılan kelimeler incelendiğinde; kötü bakmasın, hor görmesin, ayırım yapmasın, çocuğa yansıtmasın, dışlanmasın, dikkatli olunsun kelimelerini kullanmışlardır. Birinci ebeveynin cevabı olan “Okul idaresi bize engelli çocuğumuz var diye kötü bakmasın. Hor görmesin. Veli ayırımı yapmasın. Bunu çocuğumuza yansıtmasın. Bizim gibi engelli çocuğu olanların çocuklarıyla da daha çok ilgilenin. İsteklerimizi beklentilerimizi sorsun. Bunlara karşı özen göstereyin. Bizim çocuklarımızın güvenliğini sağlasın.” cümlesinden duygusal beklentisini ifade ettiğini görüyoruz.

İki ebeveynin ekonomik yönden beklentisi olduğunu görüyoruz. Bu beklentiyi de para almasınlar, ekonomik ayırım yapmasınlar, maddi destek olunsun şeklinde belirtmişlerdir. Yedinci ebeveyn düşüncesini “Bizi dışlamasınlar. Bizden okul parası almasınlar.” cümlesi ile beklentisini ifade etmiştir.

İki ebeveyn güvenlik konusunda isteklerini söylemişlerdir. Bunu güvenlik, gözetmek kollamak sözcükleri ile belirtmişlerdir. Altıncı ebeveynin” Okulda diğer öğrencileri gözettiği gibi kızımı da gözet sin kollasınlar” cümlesinde bu beklentiyi görüyoruz.

Sadece bir kişi şiddet konusuna değ inmiştir.29. ebeveyn “Okulda day a ğ a izin vermesinler.” sözleri ile şiddet konusuna dikkat çekmiştir. Okulda şiddete izin verilmemesini istemektedir.

4.4. Araştırmada 4. Alt Problem Olan; Kaynaştırma Öğrencisi Ebeveynlerinin Diğer Velilerden Beklentileri

Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin diğer velilerden beklentileri konusunda ebeveynlerden alınan görüşler tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8.

Diğer Velilerden Beklentiler

Beklentiler	Frekans	İfadede en sık kullanılan kelimeler
Çocukları Olumlu Yönlendirme	19	Terbiye (1), tembih (3), bilgilendirme (3), bilinçli olması (4), iyi arkadaş (1), insancıl olsunlar (3), çocuklara çevre bilinci (1), yardımcı olsunlar (1), iyi örnek olsunlar (6)
Bilişsel Uyum	7	Empati (3), uyumlu olmak(4), hoşgörü (1), birlikte çözüm bulmak (1), dikkatli davranış (1), kaynaşma (1), Anlayışlı (2)
Ayrımcılık	14	Rencide (2), korkmasınlar (1), eşit hak (1), dışlanmamak (16), ayrımcılık yapmamak (3), dalga geçmeme (1)
Sosyalleşme	1	Sosyalleşme (2),
Pozitif ayrımcılık	2	Diğer çocuklarla bir tutulmama (1), psikolojik destek (1)

Tablo 8’de kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin diğer velilerden beklentileri beş başlık altında toplanmıştır. Bunlar; çocukları olumlu yönlendirme, bilişsel uyum, ayrımcılık, sosyalleşme ve pozitif ayrımcılık şeklindedir. Olumlu yönlendirme konusu en yüksek frekansa sahiptir. 19 ebeveynin bu konuda beklentisi vardır.

Diğer velilerden çocuklarını olumlu yönlendirmelerini bekleyen kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin cevapları incelenmiştir. Bu cevaplarda tembih etme, terbiye verme, bilgilendirme, bilinçli olma, iyi arkadaş olma, insancıl olma, çevre bilinci kazandırma, yardımcı olma ve iyi örnek olma kelimelerini sıklıkla kullandıkları görülmüştür.18. ebeveyn “Çocuklarımızın dışlanmamasını istiyorum. Kendi çocuklarını bu durumla ilgili bilgilendirsinler. Daha insancıl davranılmalı.” Cümlesi ile diğer ebeveynlerin çocuklarını bilgilendirmelerini ve insancıl davranmaları konusunda beklentilerini belirtmiştir.15. ve 16. ebeveynler ise “Çocuklarını iyi davranışlar göstermeleri için tembihlesinler.”, “Çocuklarına iyi insan olmayı tembihlesinler.” cümleleri ile tembihleme kelimesini vurgulamışlardır.

Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin diğer velilerden bilişsel uyum çerçevesindeki beklentilerini incelenmiştir. Yedi ebeveyn bu konuda beklentilerini dile getirmiştir. Bu konuda empati kurma, uyumlu olma, hoşgörülü olma, birlikte çözüm bulma, dikkatli davranış göstermeli, anlayışlı olma ve kaynaştırma kelimelerini kullanarak beklentilerini ifade etmişlerdir. Beşinci ebeveyn “Kendilerini bizim yerimize koysunlar bu konuda hassas olsunlar.” sözleriyle empati kurulması noktasında beklentisini göstermiştir.

Frekansı yüksek olan diğer bir beklenti ise ayrımcılık konusundadır. Bu konudaki beklentiler, rencide edilmemesi, korkulmaması, eşit hak, dışlamama, ayrımcılık yapmama, dalga geçmeme kelimeleri ile ifade edilmiştir. 16. ebeveynin “Ayrımcılık yapmasınlar. Rencide etmesinler. Çocuklarına iyi insan olmayı tembihlesinler.” cümlesinden rencide edilmemesini ve ayrımcılık yapılmamasını beklediği görülmüştür.

Sosyalleşme ve pozitif ayrımcılık konularında beklentisi olan ebeveynler düşüncelerini “Kendi çocuğuyla bir tutmasın. Ayrı çocuk olduğunu bilsin yani özel durumumuzu bilsin.”, “Bizi de yanlarına alsınlar dışlamasınlar, çocuklarımızın

kaynaşmasını iyi arkadaş olmasını sağlasınlar.” cümleleri ile ifade etmişlerdir. Kısaca, sosyalleşme ve pozitif ayrımcılık beklenmektedir.

4.5. Araştırmada 5. Alt Problem Olan; Kaynaştırma Öğrencisi Ebeveynlerinin Devletten Beklentileri

Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin devletten beklentileri tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9.

Devletten Beklentiler

Beklentiler	Frekans	İfadede en sık kullanılan kelimeler
Öğretmen	25	Bilgili (1), anlayışlı (1), bilinçli (3), uzman (2), eğitilmiş (2), tek (1), sabırlı (1), iyi (12), değişmesin (6), kaliteli (1), özel eğitimci (1)
Okul Personeli	1	Bilgili insan (1), çocuk psikiyatristi (1),
Ulaşım	2	Ulaşım desteği (2), servis almıyor (1), engelli servisi (1), ulaşımında sıkıntı (1)
Eğitim sistemi	9	Eğitimde yenilik (1), iyi okul (1), okul kayıt sistemi (1), eğitim kontrolü (2), denetim (1), para istenmesin (1), veliden maddi beklenti olmasın (1), sınıf birleştirme olmasın (1), okul değişmesin (1), daha iyi eğitim (1), ekstra kurs (1), zekâ oyunları (1)
Fırsat Eşitliği	4	Fırsat eşitliği (2), her öğrenci okula gidebilsin (1), maddi manevi destek (1), fiziki şartların iyileştirilmesi (1)

Tablo 9 incelendiğinde kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin devletten beklentileri beş boyutta değerlendirilmiştir. Bu boyutlar; öğretmen, okul personeli, ulaşım, eğitim sistemi ve fırsat eşitliğidir. Her boyut ayrı ayrı incelendiğinde en yüksek frekans öğretmen boyundaki beklentilerde toplanmıştır.

Kaynaştırma öğrencisi ebeveynleri devletten sınıf öğretmenlerinin bilgili, anlayışlı, bilinçli, uzman, eğitilmiş, sabırlı, iyi, kaliteli ve tek olması, değişmemesi ayrıca özel eğitim almış olmalarını beklemektedirler. İkinci ve 28. ebeveynlerin bu konudaki beklentileri şöyledir: “Devlet okullara öğretmen görevlendirirken ayrı bir sınav yapsın

kaliteli ve daha bilgili ne yapacağını bilen öğretmenler görevlendirsınler.”, “İyi öğretmen, kaliteli öğretmenlerin eğitim vermesini istiyorum.”

Devletten beklentiler konusuna okul personeli boyutunda 11. ebeveyn “Çocuk psikiyatristi olmalı. Daha bilgili insanların okulda görev yapmalarını istiyorum” cümlesi ile beklentisini dile getirmiştir. Bu konuda beklenti ifade eden bir ebeveyn vardır. O da görüşünde çocuk psikiyatristi ve daha bilgili insan kelimelerine vurgu yapmıştır.

Devletten ulaşım boyutundaki beklentiler incelendiğinde ulaşılan bulgular; ulaşım desteği, servis almıyor, engelli servisi, ulaşım sıkıntı kelimeleri sıklıkla kullanılmıştır. Örneğin altıncı ebeveyn “Engelli öğrencilerin de binebileceği okul servisleri ayarlansın istediğimiz okula gönderelim.” diyerek engelli servisi beklentisini, 29. ebeveyn ise “Çocuğumun engelinden dolayı servisler almıyor. Ulaşım sıkıntı yaşıyoruz buna çözüm bulsunlar.” sözleriyle ulaşım ve servis sıkıntısını dile getirmiştir.

Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin devletten eğitim sistemi boyutundaki beklentileri incelenmiştir. Bu ebeveynlerin eğitimde yenilik, iyi okul, okul kayıt sistemi, eğitim kontrolü, denetim, para istenmesin, veliden maddi beklenti olmasın, sınıf birleştirme olmasın, okul değişmesin, daha iyi eğitim, ekstra kurs, zekâ oyunları kelimelerini vurguladıkları görülmüştür. İkinci ebeveyn “Derslerde zekâ güçlendirici, akademik başarı sağlayıcı etkinlikler yapılsın.” şeklinde beklentisini dile getirmiştir.

Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin devletten beklentileri fırsat eşitliği boyutunda incelendiğinde ise, her öğrenci okula gidebilsin, maddi ve manevi destek, fiziki şartların iyileştirilmesi kelimelerini sıklıkla kullandıkları görülmüştür. Dördüncü ebeveyn “Bu çocukların eğitiminde daha iyi yenilikler yapılmalı, fırsat eşitliği sağlanmalı.” cümlesi ile bu konudaki beklentisini dile getirmiştir. Dokuzuncu ebeveyn ise “İyi öğretmen istiyoruz. Olanaklar iyileştirilsin (her öğrenci okula gitsin.)” cümlesi ile fırsat eşitliği konusunda vurgu yapmıştır.

4.6. Araştırmada 6. Alt Problem Olan; Kaynaştırma Öğrencisi Ebeveynlerinin Kaynaştırma Eğitimi Hakkındaki Diğer Beklentileri

Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerine yöneltilen “Kaynaştırma eğitimi ile ilgili eklemek istedikleriniz var mı?” sorusuna ilişkin alınan cevaplar değerlendirilmiştir. 14 ebeveynin eklemek istediği bir şey bulunmazken, diğer 16 ebeveynin beklentileri ise devlet tarafından karşılanabilecek beklentilerdir. Beklentiler incelendiğinde ebeveynlerin aşağıdaki ifadeleri kullandıkları gözlenmektedir:

- Bizim şikâyetlerimizi devletin de duymasını istiyoruz. Ailelere destek çalışmaları istiyoruz.
- Biz çocuğumuza psikolojik olarak nasıl destek olacağımızı bilmiyoruz. Eğitim anlamında da ona yardımcı olmamız için bize de okullarda ya da başka bir yerde ders versinler.
- Kaynaştırma eğitimi bir yerde iyi ama bir yerde de kötü. Çocuklar kendilerinin farklı olduğunu biliyorlar ve onlardan kendilerini soyutluyorlar. Kaynaştırma eğitimi 1. sınıf, okul öncesinde belki de yaz tatilinde öğretim yılında, karşılaşacağı güçlüklerle hazır olmasını sağlayarak ilkokula hazırlayıcı şekilde programları olmalıdır.
- Sadece bizi değil diğer velileri de bilinçlendirici eğitimler verilmeli.
- Daha iyi olsun kurumlar (ek eğitim kurumları) kapatılmasın. Veliler de eğitimin içine katılmalı. Yardım alınmalı.
- Yurt dışını örnek almalıyız. Okul sayısı artırılmalı. Doktorlar da eğitime destek olmalı. Öğretmenler de bu alanda uzmanlaştırılmalı. Velilere seminer verilmeli. Aile daha çok bilinçlendirilmeli. Araştırmalara Burdur’da da önem verilmeli.
- Velilere seminerler verilip çocuklarımızın rahatsızlığı aşamasında destek olunmalı.
- Eğitim kaliteli olmalı.
- Bizim çocuklarımızın gerekli hakkı, tüm görevliler destek vermeli. Bizi daha çok bilgilendirsinler. Seminerler vererek bizi bilgilendirsinler.

- Velilerin seminerler yardımıyla bilinçlendirilmesi sağlanmalı. Meslek sahibi olmalarında ayrı bir öncelik sağlanmalı.
- Bizi bu konuda bilinçlendirmek için seminerler verilmeli. Sesimiz duyulmalı.
- İlgilenilmesi... Daha fazla öğretmen çabası...
- Bana göre kaynaştırma yanlış bir terim. Kaynaştırma bile çocuklarımızda bir alınganlık belirtisine neden olmaktadır. Okullarda rehber öğretmen veya psikolog bulunması şart. Zaten tüm okullarda çocuklar her türlü şartlarda bireysel ders almakta toplu ders sınıflarında okudukları için hepsi kaynaştırmadır.
- Velilere bu durumlarla ilgili seminerler verilmeli. Derslerde velilere de yer verilmeli. Veli görüşleri değerlendirmeye alınmalı. Etkinliklerde velilerin de bulunması sağlanmalı.
- Bu süreçte devletin bize destek olması için bilinçlendirici seminerler verilmesini istiyoruz. Devlet bizlerden haberdar olsun.
- Devletten bizi bilinçlendirmesi için bilgi, vermesini bekliyoruz (seminer).

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilecek sonuçlar ve verilecek öneriler yer almaktadır.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Genel olarak toplum düzeninde ailelerin oluşturduğu yapı büyük bir önem arz eder. Bununla birlikte ailenin her bireyi değerlidir ve aileler bu düşünce ile hareket ederler. Her aile için çocuğunun eğitimi de çok önemlidir. Çocuğunun iyi eğitim alması ve geleceği için her aile çocukları için çaba gösterir. Bundan hareketle her ailenin olduğu gibi özel gereksinimli bir çocuğa sahip ailelerin de çocuklarının da iyi eğitim alması onlar için önemlidir. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin eğitim sisteminden beklentileri nelerdir? Bu konu ile ilgili beklentileri öğrenmek için yapılan çalışma ile istek ve dilekler belirlenmeye çalışılmıştır.

5.1.1. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin sınıf öğretmeninden beklentileri. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerine yöneltilen “Sınıf öğretmeninden beklentileriniz nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplar incelenmiştir. Bu soruya verilen cevaplardan kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin sınıf öğretmeninden çocuklarının dışlanmasının ve alay edilmesinin önlenmesi, şefkat gösterilmesi ve nitelikli eğitim verilmesini bekledikleri görülmüştür. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynleri, sınıf öğretmenlerinin de çocuklarını kendileri gibi korumasını istedikleri sonucu çıkarılmıştır.

Yukarıda araştırma sonucu geliştirilen öneriler Zanobini, Viterbori, Garelo ve Camba (2018), İtalya’da yaptıkları çalışmada özellikle, öğretmenlerden olumlu ilgi gören çocukların duygusal yeteneklerinin arttığı ve ebeveynlerin memnuniyetlerinin yüksek olduğunu tespit ettikleri çalışmalarıyla paralellik taşımaktadır.

Cook ve diğerlerinin 2000 yılında yayınladığı engelli öğrencilere yönelik öğretmen tutumlarının incelendiği çalışmada engelli öğrencilerin bağlanma konularında önemli ölçüde yetersiz görüldüğü, kaygı ve reddedilme düzeylerinin önemli ölçüde fazla olduğu ve engelli öğrenciler de endişe duygusunun fazla olduğu saptanmıştır. Bu araştırma ile yapılan araştırmadaki kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin sınıf öğretmeninden beklentilerinin gerekliliği ortaya çıkarmıştır.

5.1.2. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin okulda ya da sınıfında bulunan diğer öğrencilerden beklentileri. Kaynaştırma öğrencileri ebeveynlerinin sınıftaki diğer öğrencilerden beklentilerini; çocuklarının dışlamaması, alay edilmemesi, yardımcı olunması ve insancıl davranılması olarak ifade etmişlerdir. Araştırmanın sonucu, Alptekin ve Özyürek'in (2013) çalışmalarında vurgulanan öğrencilerin akranlarını model alma yoluyla yardım etme, izin isteme gibi sosyal beceriler kazandıkları bulgusuyla örtüşmektedir. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin diğer öğrencilerden beklenti başlığı altında, diğer arkadaşlarının da yardımcı olmasını dileyen yedi ebeveyn olduğu anlaşılmıştır. Bu durum yardım etme davranışının model alma yoluyla artırılabilceğini düşündürmektedir.

5.1.3. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin okul yönetiminden beklentileri. Çalışmanın sonuçları arasında ebeveynlerin okul yönetiminden beklentileri kapsamında özel ilgi, eğitim desteği, fiziki şartlar, duygusal, ekonomik, güvenlik beklentileri ve şiddetin azaltılması sayılabilir. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynleri okul yönetiminin öğrenci ile bir bütün olarak kendilerini görmesini onları önemsemesini ve isteklerinin göz ardı edilmemesini beklemektedirler.

Özaydın ve Çolak'ın (2011) Kaynaştırma Eğitimi Hizmet içi Eğitim Programlarının İncelenmesini konu alan çalışmalarında okul yönetimi ile ilgili beklentiler konusundaki araştırma sonuçları ile örtüşmektedir. Aynı araştırmada okul yönetimlerinden; anlayış ve aile ile iş birliği yapılması sonucu çıkarılmıştır.

5.1.4. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin diğer velilerden beklentileri. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin diğer velilerden beklentileri: çocukları olumlu yönlendirme, bilişsel uyum, ayrımcılık, sosyalleşme ve pozitif ayrımcılık şeklindedir. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin en büyük kaygılarından birisi çocuklarının dışlanması onlarla dalga geçilmesi ve bu davranışlar sonucu rencide olmalarıdır. Bunun önlenmesi için diğer ailelerin kendilerine destek olmaları beklenmektedir.

Öncül ve Batu'nun (2005) çalışmaları incelendiğinde kaynaştırma eğitiminde yer alan normal öğrenci aileleri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Bu çalışma araştırmamın tersi yönde sonuç içeren bir araştırma olsa da bazı konularda benzerlik göstermektedir. Kaynaştırma uygulamasına ilişkin normal öğrenci ailelerine bilgi sağlanması için ortak etkinlikler düzenlenmesi ve her iki aile bir araya getirilerek kaynaşma sağlayacak programların yapılması etkili bir öneridir.

5.1.5. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin devletten beklentileri. Her çocuğun olduğu gibi kaynaştırma öğrencilerinin de devlet tarafından korunan bir eğitim hakkı vardır. Kaynaştırma eğitiminde devlet desteği de oldukça önemlidir. Kaynaştırma öğrencilerinin ebeveynleri ile yapılan görüşmeler sonucunda devletten öğretmen, okul personeli, ulaşım, eğitim sistemi ve fırsat eşitliği konularında beklentilerinin olduğu tespit edilmiştir.

Gözün ve Yıkılmış'ın (2004) öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmalarında, bilgilendirme programları öğretmen adayları üzerinde kaynaştırma eğitimi ile ilgili olumlu etki yarattığını göstermiştir.

Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin devletten okul personeli arasında bir çocuk psikiyatristi bulunmasına yönelik beklenti ifade etmişlerdir. Bu beklenti konusunda okulda hem ebeveynlerin hem de kaynaştırma öğrencilerinin herhangi bir durumda yanlarında onları destekleyen ve daha iyi anlayan, yardımcı olabilecek uzmanın olması onların yalnız hissetmemelerine yardımcı olacaktır. Çocuk davranışları, uzman bir personelin olması okul ile aile arasında sağlıklı bir iletişim kurulması açısından önemlidir.

Yılmaz'ın (2005) kaynaştırma öğrencilerinin öğrenim gördükleri okullarda binaya ve sınıfa ulaşım konusundaki sıkıntılar anlatılmıştır. Bu çalışmada görme engelli ve bedensel engelli öğrencilerin sınıflarına ulaşmada mimari düzenlemeler yapılması sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.6. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin kaynaştırma eğitimi hakkındaki diğer beklentileri. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin sorular dışındaki diğer beklentilerinin daha iyi ve doğru yorumlanabilmesi açısından;

- Bulgular ve sonuçları genelleylebilmek amacıyla; aynı araştırma, farklı ebeveynlerle tekrarlanabilir.

5.2. Öneriler

1) Bütün bu bilgilerden hareketle sınıf öğretmenleri;

Eğitimde engelli öğrenciye fırsat vermeli, kaynaştırma öğrencisini kabullenmeli, farklılıklarını bilmeli, özelliklerine göre ders işlemelidir.

Kaynaştırma öğrencisinin yetersizliği öne çıkarıcı davranışların (alaya alma, dışlanma, rencide etme... vb. gibi gurur incitici davranışlar) oluşmasını önlemelidir.

2) Okul yönetimi duygusal açıdan, gerek kaynaştırma öğrencisine gerekse ebeveynlerine karşı olumsuz bir davranış göstermemesi, onları hor görmemesi, diğer velilerden ayırmaması beklenmektedir. Ekonomik açıdan da ayırım yapılmaması ve para alınmaması gerektiği ileri sürülmektedir. Hümanistik anlayış gereği hiçbir öğrenciye şiddet uygulanmamalıdır. Okul yönetimi şiddet konusunda hassas olmalıdır. Bu konuda önleyici tedbirler almalıdır.

3) Kaynaştırma öğrencisi ebeveynleri ile normal öğrenci velileri arasındaki engellerin ortadan kalkması için, iletişim ve kaynaşmanın güçlenmesini sağlayacak toplu aktivitelerin yapılması önerilebilir. Böylece kaynaştırma eğitimi sadece öğrenci ile sınırlı kalmayacaktır. Ayrıca diğer öğrenci velilerinden kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin duygusal durumunun göze alarak onlara karşı pozitif ayrımcılık yapılması da önerilebilir.

4) Diğer aileler çocuklarını olumsuz davranışların önlenmesi konusunda bilinçlendirebilir. Kaynaştırma öğrencisi arkadaşları ile sağlıklı iletişim kurmaları yönünde yönlendirmeler yapabilir. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerine seminerler düzenleyerek, ailelerin beklentilerini belirtmelerini, çocuklarına yardımcı olabilecekleri güveni kazandırılabilir. Yapılan seminerlere normal öğrencilerin ailelerinin de davet edilmesi ve katılımı ile bu konuda nesnel ilerlemeler sağlanabilir.

5) Bu durumda okul yönetimi, kaynaştırma eğitiminde başarının yakalanması için kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin düşüncelerini ve isteklerini dikkate almalıdır. Sınıflara ulaşım kolaylığı açısından incelendiğinde engelli öğrencilerin sınıflarının giriş katında olması beklenmektedir. Engelli asansörleri de bir başka çözüm yolu olarak önerilebilir.

6) Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin devletten öğretmen konusundaki beklentilerinden yola çıkarak, alanında uzman, bilgili, bilinçli, ilgili ve sabırlı öğretmenlerin bu öğrenciler için faydalı olacağı sonucunu çıkarılmıştır. Bu konuda kaynaştırma eğitimi ile ilgili sınıf öğretmenlerine daha bilinçlendirici, faydalı seminerler düzenlenmesi önerilebilir. Kaynaştırma eğitimi bu şekilde başarılı olabilir. Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin devletin onlara ulaşım desteği sağlamasını ve servislerin engelli öğrencilerin ulaşımında gerekli donanımının sağlanması ve denetimlerinin yapılmasına özen gösterilmesi önerilmektedir. Ayrıca okullarda engelli asansör ve rampa sisteminin kurulması ve bunların kontrollerinin ve bakımlarının devlet tarafından takip edilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akalın, S. (2014). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Rehber Öğretmenlerin Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Gereksinimleri. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 6(1), 115-142.
- Akçamete, G. (1998). Türkiye’de Özel Eğitim. *Özel eğitim*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi. 1018, 197-207.
- Alptekin, S. ve Özyürek, M. (2013). Akranların sosyal becerilere model olduğu doğrudan öğretimin zihinsel engelli öğrencinin sosyal becerileri kazanması sürdürmesi genellemesi ve sosyal kabulüne etkisi. *The Journal of Academic Social Science Studies. International Journal of Social Science*, 6(8), 31-58. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS1898>
- Altuğ Özsoy, D., Özkahraman, A. ve Çallı, Y . (2006). Zihinsel Engelli Çocuk Sahibi Ailelerin Yaşadıkları Güçlüklerin İncelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 9(9), 69-78. <http://dergipark.gov.tr/spcd/issue/21102/227266> sayfasından erişilmiştir.
- Aral, N. (2005). Entegre Eğitim, *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 69-79.
- Ataman, A. (2009). Özel Eğitim Alanı. Ayşegül Ataman (Editör), *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş*, (13-87). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Atıcı, R. (2014). Kaynaştırma öğrencilerinin okul hayatında yaşadığı zorluklar. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(5), 279-291.
- Ayral, M., Özcan, Ş., Can, R., Ünlü, A., Bedel, H., Şengün, G., Demirhan, Ş. ve Çağlar, K. (2013). *Kaynaştırma Öğrencilerinin Sosyal Kabul Düzeyleri*. ELMIS 2013 Uluslararası Özel Eğitim Kongresi’nde sunulmuş bildiri, Akşehir.
- Batu, E. S. (2008), Başarılı bir kaynaştırma uygulaması için öğretmenlerin sınıflarında yapabilecekleri, *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, 18, 26-28.
- Bek, H., Gülveren, H. ve Başer, A. (2009). Sınıf Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 160-168.

- Bilal, E. ve Dağ, İ. (2005). Eğitilebilir zihinsel engelli olan ve olmayan çocukların annelerinde stresi stresle başa çıkma ve kontrol odağının karşılaştırılması. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 12(2).
- Cankaya, Ö ve Korkmaz, İ. (2012). İlköğretim I. Kademedeki Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (1), 1-16. <http://dergipark.gov.tr/aeukefd/issue/1441/17355> sayfasından erişilmiştir.
- Cavkaytar, A. ve Diken, İ. (2007), *Özel Eğitime Giriş*, (3. Baskı), Ankara: Kök Yayıncılık
- Coşkun, Y. ve Akkaş, G. (2009). Engelli Çocuğu Olan Ailelerin Sürekli Kaygı Düzeyleri İle Sosyal Destek Algıları Arasındaki İlişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 213-227.
- Çuhadar, Y. (2006). *İlköğretim Okulu 1-5. Sınıflarda Kaynaştırma Eğitimine Tabi Olan Öğrenciler İçin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının Hazırlanması, Uygulanması, İzlenmesi ve Değerlendirilmesi ile İlgili Olarak Sınıf Öğretmenleri ve Yöneticilerin Görüşlerinin Belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karaman Üniversitesi, Zonguldak.
- Demir, M. K. ve Açar, S. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Düşünceleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 749-770.
- Dönmez, B. N., Avcı, N. ve Aslan, N. (1997). *İlk ve Ortaöğretim Kurumu Öğretmenlerinin Engellilere ve Kaynaştırmaya İlişkin Bilgi ve Görüşleri*. I. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Eskişehir.
- Gök, G. ve Erbaş, D. (2011). Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri ve önerileri. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 3(1), 66-87.
- Gözün, Ö. ve Yıkılmış, N. (2004). İlköğretim Müfettişlerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüş ve Önerileri, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 79-88.
- Gözün, Ö. ve Yıkılmış, A. (2004) Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Konusunda Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Değişimindeki

- Etkililiği, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5, 65-77.
- Gür, T. (2013). Post-modern bir araştırma yöntemi olarak söylem çözümlemesi, *Journal of World of Turks*, 5(1).
- Kargın, T. (2004). Kaynaştırma: Tanımı, Gelişimi ve İlkeler, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 1-13.
- Kargın, T., Acarlar, F. ve Sucuoğlu, B. (2003). Öğretmen, yönetici ve anne-babaların kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Özel Eğitim Dergisi*, 4 (2), 55-77.
- Karadeniz, G. (2002). *Eğitimde Kaynaştırma (Entegrasyon)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul
- Kaytez, N., Durualp, E. ve Kadan, G. (2015). Engelli çocuğu olan ailelerin gereksinimlerinin ve stres düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 197-214.
- Kırcaali İftar, G. (1998). Özel Gereksinimli Bireyler ve Özel Eğitimi, S. Eripek (Editör): *Özel Eğitim*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kocaman, A. (2009). *Söylem üzerine*. Ankara: ODTÜ Yayıncılık.
- Koçyiğit, S. (2015). Ana Sınıflarında Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen-Rehber Öğretmen Ve Ebeveyn Görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (Teke) Dergisi*, 4 (1), 391-415.
- MEB. (2006). Kaynaştırma Eğitimi Web: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/05/20060531-2.htm> adresinden 20 Temmuz 2018'de alınmıştır.
- MEB. (2018). Özel Eğitim Web: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm> adresinden 31 Temmuz 2018'de alınmıştır.
- Metin, N. (1997). *Okulöncesi Dönemdeki Down Sendromlu Ve Normal Gelişim Gösteren Çocukların Entegrasyonunda Sosyal İletişim Davranışlarının İncelenmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). H. Ü. Sağlık Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Orel, A., Zerey, Z. ve Töret, G. (2004). Sınıf Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5 (1), 23–33.
- Öncül, N. (2003). *Kaynaştırma Uygulaması Yapılan İlköğretim Okuluna Devam Eden Zihin Özürlü Öğrencinin Bulunduğu Sınıfta Normal Çocuk Annelerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Öncül, N. ve Batu, E. S. (2005). Normal Gelişim Gösteren Çocuk Annelerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüşleri, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Özel Eğitim Dergisi*, 6(2), 37-54.
- Özaydın, L. ve Çolak, A. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ve okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimi hizmet içi eğitim programına ilişkin görüşleri. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi (KUEİBD)*, 1, 189 – 226.
- Özyürek, M. ve Alptekin, S. (2013). Akranların Sosyal Becerilere Model Olduğu Doğrudan Öğretimin Zihinsel Engelli Öğrencinin Sosyal Becerileri Kazanması Sürdürmesi Genellemesi Ve Sosyal Kabulüne Etkisi, *The Journal of Academic Social Science Studies* 6 (8), 31-58.
- Sucuoğlu, B. (2006). Etkili Kaynaştırma Uygulamaları, Ankara: Ekinoks Yayınevi.
- Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2006). İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları: Yaklaşımlar Yöntemler Teknikler. Ankara: Morpa Kültür Yayınları.
- Ünal, F. (2010). *Kaynaştırma Uygulamasının Yapıldığı Sınıflarda, Öğretmen, Normal Gelişim Gösteren Öğrenci ve Engelli Öğrenci Velilerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Varol, N. (2008). Kaynaştırma Uygulamaları ve Ülkemizdeki Durum, *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, 18, 23-26.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, B. (2005). Bedensel Engelli Çocukların Temel Eğitim Okullarında Eğitim Alabilmesi İçin Gereken Mimari Düzenlemeler. *Selçuk Üniversitesi. Mühendislik ve Mimarlık Dergisi*, 20(3), 73-84.

Zanobini, M., Viterbori, P., Garelo, V. & Camba, R. (2018) Parental Satisfaction With Disabled Children's School Inclusion in Italy, *European Journal of Special Needs Education*.

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/08856257.2017.1386318>

sayfasından erişilmiştir.

EKLER

EK-1

①

Sayın Veli;

Bu araştırmanın amacı Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin eğitim sisteminden beklentilerini ve düşüncelerini çok yönlü olarak ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorular hazırlanmıştır. Çalışmaya katıldığınız için teşekkür ederim.

Görüşme Soruları:

1.Eğitim durumunuz nedir? *Lise*

2.Öğrencimize yakınlık dereceniz nedir?(akrabalık dereceniz)

Baba

3. Öğrencimizin cinsiyeti nedir?

Kız

4. Öğrencimiz kaçınıcı sınıfa gidiyor?

3 . sınıf

5. Öğrencimizin eğitimi için sınıf öğretmeninden beklentileriniz var mı? Varsa bunlar neler?

Diğer çocuklardan farklı olduğu için derslerinde daha çok ilgi göstersin. Ön sırada oturmasını istiyorum. Bir eksiğinde hemen müdahale etsin. Derslerinde engelinden dolayı geri kalmamasın. Arkadaşlarının onu dışlamamasını sağlasın. Öğretmen sevgi göstersin ki sınıf arkadaşları da onu korusun kollasın.

6. Öğrencimizin bulunduğu okulda ya da sınıfında bulunan diğer öğrencilerden beklentileriniz var mı? Varsa bunlar nelerdir?

Onu dışlamasınlar. Dalga geçmesinler. Ona yardımcı olsunlar. Beraber oyunlar oynasınlar.

7. Öğrencimizin eğitim gördüğü okuldaki yönetimden beklentileriniz nelerdir?

Okul idaresi bize engelli çocuğumuza var diye kötü bakmasın. Hor görmesin. Veli eğitimi yapmasın. Bunu çocuğumuza jansıtmasın. Bizim gibi engelli çocuğu da olan çocuklarıyla da daha çok ilgilensin. İsteklerimizi beklentilerimizi jansın. Bunlara karşı öneri getiresin. Bizim çocuklarımızın güvenliği ni saflasın.

8. Öğrencimizin bulunduğu okulda ya da sınıfında bulunan diğer öğrenci velilerinden beklentileriniz nelerdir?

Veliler çocuklarını düşünsün onların da engelli bir çocuğu olsa nasıl sıkıntı yaşayacaklarını düşünsünler. Ona göre çocuklarını epitsinler. Bizi hor görmesinler. Aktivitelere bizi de davet etsinler. Çocukları çocuklarımızı dışlamasın. Onlar da bizi dışlamasın.

9. Öğrencimizin eğitimi için devletten beklentileriniz nelerdir?

Bize okul için ulaşım desteği sağlasın. Öğretmenler sürekli değişmesin. İyi ve bilgili öğretmenler gelsin.

10. Kaynaştırma eğitimi ile ilgili eklemek istedikleriniz var mı ? yazınız. (İstek, öneri, düşünce...)

Çok teşekkür ederim.

(24)

Sayın Veli;

Bu araştırmanın amacı Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin eğitim sisteminden beklentilerini ve düşüncelerini çok yönlü olarak ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorular hazırlanmıştır. Çalışmaya katıldığınız için teşekkür ederim.

Görüşme Soruları:

1. Eğitim durumunuz nedir? *İlkokul*

2. Öğrencimize yakınlık dereceniz nedir?(akrabalık dereceniz)

Anneanne (Veli)

3. Öğrencimizin cinsiyeti nedir?

Kız

4. Öğrencimiz kaçınıcı sınıfa gidiyor?

4.

5. Öğrencimizin eğitimi için sınıf öğretmeninden beklentileriniz var mı? Varsa bunlar neler?

Baha ilgili olmalı. Okuma - yazmaya teşvik etmeli

6. Öğrencimizin bulunduğu okulda ya da sınıfında bulunan diğer öğrencilerden beklentileriniz var mı? Varsa bunlar nelerdir?

*Bislama olmasın, sosyal etkinliklerde birlikte olsunlar
Derste destek olsunlar.*

7. Öğrencimizin eğitim gördüğü okuldaki yönetimden beklentileriniz nelerdir?

Okul müdürümüzden memnunuz.

8. Öğrencimizin bulunduğu okulda ya da sınıfında bulunan diğer öğrenci velilerinden beklentileriniz nelerdir?

Velilerimizden çocuklarını bilgilendirmesini istiyorum.

9. Öğrencimizin eğitimi için devletten beklentileriniz nelerdir?

Öğretmen değişikliği olması

10. Kaynaştırma eğitimi ile ilgili eklemek istedikleriniz var mı ? yazınız. (İstek, öneri, düşünce...)

Yok

23

Sayın Veli;

Bu araştırmanın amacı Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin eğitim sisteminden beklentilerini ve düşüncelerini çok yönlü olarak ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorular hazırlanmıştır. Çalışmaya katıldığınız için teşekkür ederim.

Görüşme Soruları:

1.Eğitim durumunuz nedir? *Lise*

2.Öğrencimize yakınlık dereceniz nedir?(akrabalık dereceniz)

Anne

3. Öğrencimizin cinsiyeti nedir?

Erkek

4. Öğrencimiz kaçınıcı sınıfa gidiyor?

4. sınıf

5. Öğrencimizin eğitimi için sınıf öğretmeninden beklentileriniz var mı? Varsa bunlar neler?

Birebir ilgilenmeli, anlayışlı ve sabırlı olmalı. Göcuklara iyi örnek olmalı. Motive etmeli, Taktir etmeli. Bencide etmemeli.

6. Öğrencimizin bulunduğu okulda ya da sınıfında bulunan diğer öğrencilerden beklentileriniz var mı? Varsa bunlar nelerdir?

Dislamasınlar,alay etmesinler.Beraber etkinlikler yapsınlar. Sabırlı olsunlar.

7. Öğrencimizin eğitim gördüğü okuldaki yönetimden beklentileriniz nelerdir?

Birebir görüşmeler yapılmalı. Aşgün odaklı olmalı.
Daha dikkatli olmalı.

8. Öğrencimizin bulunduğu okulda ya da sınıfında bulunan diğer öğrenci velilerinden beklentileriniz nelerdir?

Bir sorunla karşılaşıldığında acıyı dışlamak yerine
birlikte aşgün bulmaya çalışmalıyız.
Görevlerini bu konularda bilgilendirmeliler.

9. Öğrencimizin eğitimi için devletten beklentileriniz nelerdir?

Uzman öğretmenler, kaliteli eğitim, anlamlı görevler
görevlendirmeliler.

10. Kaynaştırma eğitimi ile ilgili eklemek istedikleriniz var mı ? yazınız. (İstek, öneri, düşünce...)

Velilere bu durumlarla ilgili seminerler verilmeli
Derslerde velilere de yer verilmeli. Veli görüşleri değerlendirilmeye
alınmalı. Etkinlikler de velilerinde bulunması sağlanmalı.

30

Sayın Veli;

Bu araştırmanın amacı Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin eğitim sisteminden beklentilerini ve düşüncelerini çok yönlü olarak ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorular hazırlanmıştır. Çalışmaya katıldığınız için teşekkür ederim.

Görüşme Soruları:

1. Eğitim durumunuz nedir?

İlkokul

2. Öğrencimize yakınlık dereceniz nedir?(akrabalık dereceniz)

Anne

3. Öğrencimizin cinsiyeti nedir?

Erkek

4. Öğrencimiz kaçınıcı sınıfa gidiyor?

2

5. Öğrencimizin eğitimi için sınıf öğretmeninden beklentileriniz var mı? Varsa bunlar neler?

Sınıfta avaraypımla dalga geçmesin. Ona iyi eğitim versin, anlayışlı ve sabırlı olsun. Bize destek olsun.

6. Öğrencimizin bulunduğu okulda ya da sınıfında bulunan diğer öğrencilerden beklentileriniz var mı? Varsa bunlar nelerdir?

Disiplinasıyla alay etmesinler.

7. Öğrencimizin eğitim gördüğü okuldaki yönetimden beklentileriniz nelerdir?

Olaylara müdahale ederken dikkatli olsunlar çağımızın
canını acıtmassınlar.

8. Öğrencimizin bulunduğu okulda ya da sınıfında bulunan diğer öğrenci velilerinden beklentileriniz nelerdir?

Yok.

9. Öğrencimizin eğitimi için devletten beklentileriniz nelerdir?

Devlet eğitimde daha ilgili olsun. Okul değiştirilmesine engel
olsun. İyi öğretmenler, onaylı öğretmenler seçsin. Bu konuda bilgili
eğitim almış öğretmenler görevlendirilsin.

10. Kaynaştırma eğitimi ile ilgili eklemek istedikleriniz var mı ? yazınız. (İstek, öneri, düşünce...)

Yok.

Sayın Veli;

Bu araştırmanın amacı Kaynaştırma öğrencisi ebeveynlerinin eğitim sisteminden beklentilerini ve düşüncelerini çok yönlü olarak ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorular hazırlanmıştır. Çalışmaya katıldığınız için teşekkür ederim.

Görüşme Soruları:

1.Eğitim durumunuz nedir? Ortaokul

2.Öğrencimize yakınlık dereceniz nedir?(akrabalık dereceniz)

Baba

3. Öğrencimizin cinsiyeti nedir?

Kız

4. Öğrencimiz kaçınıcı sınıfa gidiyor?

1.

5. Öğrencimizin eğitimi için sınıf öğretmeninden beklentileriniz var mı? Varsa bunlar neler?

Çocuğum bedensel engelli olduğu için okulda sınıfına giderken ona yardımcı olsun. En ön sırada otursun. Sınıfta düşmesin göz önünde olsun. En ufak bir sorunda beni hemen arasin.

6. Öğrencimizin bulunduğu okulda ya da sınıfında bulunan diğer öğrencilerden beklentileriniz var mı? Varsa bunlar nelerdir?

Onu dışlamasınlar. Teneffüslerde ona yardımcı olsunlar.

7. Öğrencimizin eğitim gördüğü okuldaki yönetimden beklentileriniz nelerdir?

Kızımın sınıfının alt katta olmasını istiyorum. Okul yönetimi bizi diğer velilerden dışlamasın.

8. Öğrencimizin bulunduğu okulda ya da sınıfında bulunan diğer öğrenci velilerinden beklentileriniz nelerdir?

Her aile kendi çocuğuna engelli bir çocuğun dışlanmaması gerektiğini söylesin. Kendilerini bizim gerimize koysunlar bu konuda hassas olsunlar. Çocuğumdan korkmasınlar.

9. Öğrencimizin eğitimi için devletten beklentileriniz nelerdir?

Hakın olduğunu okula değil de eğitim kalitesi daha iyi okula kayıt yaptırmamızda öncelik versin. İyi öğretmenler göndersin.

10. Kaynaştırma eğitimi ile ilgili eklemek istedikleriniz var mı ? yazınız. (İstek, öneri, düşünce...)

Yok teşekkürler.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Ayşen AYDIN DOĞRUYOL

Doğum Yeri ve Tarihi: KEŞAN 1990

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce, Almanca

Bilimsel Faaliyetleri: USOS 2015 – 14. Uluslararası Katılımlı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu “Beşinci Sınıf Branş Derslerinin Öğrenme Öğretme Süreçlerinin Betimlenmesi”

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar: Burdur Bahçelievler Şehit Sıdkı Kara İlkokulu (Sınıf Öğretmeni)
(2014-2015 öğretim yılında atandım ve halen aynı okulda görev yapmaktayım.)

İletişim

E-Posta Adresi: aysenbircan@gmail.com